ΝΕΜΕΣΙΣ ΣΤΟ ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Οι τελευταίες ημέρες του Α.Χίτλερ

DNM PUBLISHING GROUP

THE BEST
NUTS
& COFFEE
IN TOWN!

Άλλαξε
το Σύνταγμα!

AROMA
earth products

Nuts • Coffee • Chocolates • Fresh juices • Dried fruits

✓Νέο κατάστημα
πλατεία Συντάγματος
(Αμαλίας 2-4)
&
Γιαννιτσοπούλου 6
πλατεία Εσπερίδων, Γλυφάδα

τηλ.: +30 210 8941372
www.aromaglyfada.gr
facebook.com/aromathens

ΝΕΜΕΣΙΣ ΣΤΟ ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Οι τελευταίες ημέρες του Α.Χίτλερ

ΕΚΔΟΣΗ
DNM GROUP

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Αναστάσιος Β. Γκουριώτης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
Πάνος Σπαγόπουλος

ΑΤΕΛΙΕ
Δημήτρης Γκιβίσης

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΤΜΗΜΑ
Ιωάννα Λαζαρίδη

ΝΟΜΙΚΟ ΤΜΗΜΑ
Θανάσης Παυλόπουλος

ΕΚΤΥΠΩΣΗ-ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ
ΝΙΚΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ
Αιγαίου 28 - Κορωπί 194 00
Τηλ. 210 25 80 100 - FAX 210 25 88 199
www.nikiekdotiki.gr

ΔΙΑΘΕΣΗ-ΔΙΑΝΟΜΗ
«Άργος» Α.Ε., Πρακτορείο Διανομής Τύπου
20ό χλμ. Λ. Μαρκόπουλου, Παιανία

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ
DNM GROUP

Μέρλιν 8, 10671 Αθήνα
Τηλ.: 210-7489941, 210-7489922, Fax: 210-7488367
e-mail: info@pronews.gr

Απαγορεύεται σε οποιονδήποτε η αναδημοσίευση, εξ ολοκλήρου ή τμηματικά, κειμένων και εικόνων που περιλαμβάνονται σε αυτό το έντυπο, χωρίς την έγγραφη άδεια του εκδότη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1
Το «μαύρο» '44 4

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2
Προς τη Νέμεση 22

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3
Μέρες καταφυγίου 34

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4
Στιγμές αγωνίας 62

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5
Το τέλος 86

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Το «μαύρο» '44

Τους πρώτους μήνες του 1943 η τύχη των όπλων του «Χαλύβδινου Άξονα» είχε ήδη λάβει την κατιούσα. Οι συντριπτικές ήττες στο Στάλινγκραντ και στην Τυνησία, είχαν δώσει το πρώτο μήνυμα της επερχόμενης καταστροφής. Θα ακολουθούσαν όμως χειρότερα. Η πτώση της Σικελίας, η αποχώρηση της Ιταλίας από τον Άξονα με το γερμανικό Ράϊχ και πάνω από όλα η στρατηγική ήττα στο Κούρσκ, σηματοδότησαν εξελίξεις ιδιαίτερα σημαντικές τόσο για την γερμανική πολεμική προσπάθεια καθαυτή, όσο και για τον τρόπο που αυτή κατευθυνόταν.

Το πέμπτο έτος του πολέμου, το 1944, ξεκίνησε ακόμα πιό δυσοίωνο για τη Γερμανία. Οι Σοβιετικοί συνέχιζαν την προέλασή τους στο Ανατολικό Μέτωπο και οι δυτικοί Σύμμαχοι προετοιμάζονταν για την μεγάλη απόβαση στις γαλλικές ακτές. Τελικά οι ασκοί του Αιόλου άνοιξαν στις 6 Ιουνίου 1944. Οι συμμαχικές δυνάμεις αποβιβάστηκαν στη Νορμανδία και χάρις στην υποστήριξη της φίλιας αεροπορίας, στην υλική τους υπεροχή και στην γερμανική ασυνεννοησία, επικράτησαν των γερμανικών δυνάμεων, τις περικύκλωσαν στον θύλακα της Φαλαίζ και τις εκμηδένισαν. Την ίδια ώρα οι Σοβιετικοί εξαπέλυσαν στο Ανατολικό Μέτωπο τη μεγαλύτερη επίθεσή τους και διέλυσαν μία ολόκληρη γερμανική Ομάδα Στρατιών.

Γερμανοί τεθωρακισμένοι γρεναδιέροι της 12ης Τεθωρακισμένης Μεραρχίας των SS. Η μεραρχία της Χιτλερικής Νεολαίας καταστράφηκε ολοσχερώς στη Γαλλία! Νεώτεροι «συνάδελφοι» των γρεναδιέρων της 12ης πολέμησαν και πέθανον μερικούς μήνες αργότερα στο Βερολίνο.

Αμερικανοί στρατιώτες στη Νορμανδία. Μετά την απόβαση των συμμαχικών δυνάμεων στο ηπειρωτικό ευρωπαϊκό έδαφος, η ήττα της Γερμανίας κατέστη βεβαία.

Ο Χίτλερ, το διάστημα αυτό, αφού είχε κατορθώσει να ποδηγετήσει το σώμα των αξιωματικών του και να επιβάλει την θέλησή του επί ζητημάτων αποφασιστικής σημασίας για την εξέλιξη του πολέμου, έβλεπε πλέον και ο ίδιος ότι ο η ήττα ερχόταν κάθε μέρα και πιό κοντά. Οι σχέσεις δε του Χίτλερ με το σώμα των αξιωματικών διεράγησαν πλήρως μετά την εναντίον του δολοφονική απόπειρα της 20ης Ιουνίου 1944. Αν και βαριά άρρωστος προτίμησε να φέρει ο ίδιος την ουσιαστική ευθύνη διοίκησης του στρατού, τις κρίσιμες εκείνες στιγμές. Δεν εμπιστευόταν πιά τους επαγγελματίες στρατιώτες, οι οποίοι ωστόσο εξακολουθούσαν να φέρουν πομπώδεις, αλλά άνευ ουσιαστικού αντικρύσματος τίτλους. Για παράδειγμα ο Γκουντέριαν, αν και του ανατέθηκε η ανώτατη διοίκηση των γερμανικών δυνάμεων στο Ανατολικό Μέτωπο, αμέσως μετά τη δολοφονική απόπειρα, εντούτοις όφειλε να δίνει λόγο στον Χίτλερ ακόμα και για τη μετακίνηση μιας μεραρχίας! Από τη στιγμή λοιπόν που ο Χίτλερ ασκούσε ουσιαστικά την ανώτατη διοίκηση των γερμανικών ενόπλων δυνάμεων, σε αυτό το στάδιο του πολέμου, σε αυτόν επιρρίπτονται και οι ευθύνες για την τελική ήττα. Αυτή λοιπόν η διαβολική μεγαλοφυΐα θα συνέχιζε να ορίζει τις τύχες του γερμανικού λαού ως το τέλος.

Τον χειμώνα του 1944 η σταθεροποίηση και των δύο μετώπων, επέτρεψε στον Χίτλερ να σχεδιάσει την τελευταία του μεγάλη αντεπίθεση, αυτή των Αρδεννών. Στην προκειμένη περίπτωση ο Χίτλερ έπεσε ο ίδιος θύμα των φαντασιώσεών του. Έχοντας διυλίσει τα αποτελέσματα των συσκέψεων κορυφής των Συμμάχων ηγετών, οι οποίοι μόνο την άνευ όρων παράδοση της Γερμανίας δέχονταν, ο φανατικός Χίτλερ δεν είχε παρά μιά επιλογή: συνέχιση του πολέμου μέχρις εσχάτων. «Οι πόλεμοι αποφασίζονται από τη μία πλευρά ή την άλλη, την αναγνωρίζουσα ότι δεν είναι δυνατό να είναι νικήτρια» έλεγε. Επί της ρήσης του αυτής στηρίχθηκε όλο το οικοδόμημα της γερμανικής στρατηγικής τον χειμώνα του 1944. Ο Χίτλερ γνώριζε ότι η Γερμανία δεν ήταν σε θέση να νικήσει.

Βαρύ σοβιετικό άρμα IS 2. Άρματα του τύπου χρησιμοποιήθηκαν κατά κόρον στη μάχη του Βερολίνου.

Πίστευε όμως ότι ήταν τουλάχιστον σε θέση να μην επιτρέψει ούτε στον αντίπαλο συνασπισμό να νικήσει. Υπολόγιζε ως εφικτή μια στρατηγική «ισοπαλία», ένα σοβαρό αιμάτωμα των αντιπάλων του το οποίο θα τους ανάγκαζε να ζητήσουν αυτοί τη συνομολόγηση ειρήνης από μια Γερμανία την οποία δεν θα μπορούσαν να νικήσουν. Ο Χίτλερ σωστά επίσης διείδε την επερχόμενη κρίση μεταξύ ΗΠΑ και Σοβιετικής Ένωσης.

Το κακό για αυτόν όμως ήταν ότι οι Σύμμαχοι αποδείχθηκαν αποφασισμένοι να εμμείνουν στον πρωταρχικό τους σκοπό - την υποταγή της Γερμανίας. Μετά την επίτευξη αυτού είχαν όλο τον χρόνο να συγκρουστούν μεταξύ τους, αν τελικά το επιθυμούσαν. Με το σκεπτικό αυτό εκτοξεύθηκε η επίθεση των Αρδεννών, η οποία ήταν εκ προοιμίου καταδικασμένη σε αποτυχία.

Από τη στιγμή που οι αεροπορικές δυνάμεις των δυτικών Συμμάχων, άρχισαν να ενεργούν, οι επιτιθέμενες δυνάμεις των Γερμανών, μη διαθέτουσες επαρκή καύσιμα και σφυροκοπούμενες από αέρος, δεν ήταν δυνατό να αντέξουν την εχθρική πίεση.

Παρά την αποτυχία στις Αρδέννες όμως, ο Χίτλερ και οι στενοί του συνεργάτες δεν δίστασαν να εκτοξεύσουν και νέα επίθεση στην Αλσατία η οποία φυσικά απέτυχε. Οι επιθέσεις αυτές αποστράγγισαν πραγματικά την όποια ζωτικότητα εξακολουθούσε να διατηρεί ο Γερμανικός Στρατός εκείνη την περίοδο. Και ενώ όλες οι εφεδρείες, οι τελευταίες που διέθετε, κατευθύνονταν προς τα δυτικά και προς τη συντριβή, στο Ανατολικό Μέτωπο η ροή των ενισχύσεων υπήρξε η μικρότερη δυνατή. Οι Σοβιετικοί είχαν συγκεντρώσει εκεί τόσο ισχυρές δυνάμεις που ο Γερμανικός Στρατός ήταν αδύνατο να τις αποκρούσει. Το μόνο εφικτό, σύμφωνα με τον Γκουντέριαν, ήταν να αποδυθούν σε έναν αγώνα ελιγμών, εφαρμόζοντας τις αρχές της ελαστικής άμυνας. Ο Χίτλερ όμως είχε αντίθετη άποψη.

Όταν μάλιστα ο στρατηγός Γκέλεν - επιτελής του Γκουντέριαν - συνέταξε μιά έκθεση στην οποία παρουσίαζε το μέγεθος των σοβιετικών προετοιμασιών, για την επερχόμενη επίθεσή τους κατά των γερμανικών θέσεων, ο Χίτλερ όχι μόνο την χαρακτήρισε πλαστή, αλλά διέταξε τον εγκλεισμό του στρατηγού σε φρενοκομείο!

Έτσι όταν στις 12 Ιανουαρίου 1945, οι Σοβιετικοί έριξαν στη μάχη 180 μεραρχίες πεζικού και 6.000 περίπου άρματα, οι γερμανικές θέσεις, όπως ήταν φυσικό, κονιορτοποιήθηκαν. Μάταια οι μικρές εφεδρείες που είχε κατορθώσει να συγκεντρώσει ο Γκουντέριαν - δύο τεθωρακισμένα σώματα στρατού - προσπάθησαν να περιορίσουν το μέγεθος της καταστροφής. Φυσικά δεν ήταν δυνατό τέσσερεις μόνο τεθωρακισμένες μεραρχίες, ακόμα και πλήρους δυνάμεως, να ανακόψουν την πλημμυρίδα των σοβιετικών τεθωρακισμένων. Οι Σοβιετικοί για πρώτη φορά εισέβαλαν σε γερμανικό έδαφος. Το έδαφος της Ανατολικής Πρωσίας σείστηκε από το βάρος των ερπυστριών χιλιάδων Τ-34 και Ιωσήφ Στάλιν. Στις 20 Ιανουαρίου οι Σοβιετικοί κατέλαβαν την πρώτη γερμανική πόλη, την Χοχενσάλστζα, την οποία και λεηλάτησαν για τρεις μέρες.

Γερμανικά άρματα μάχης Pz IVH, στο Ανατολικό Μέτωπο.

Η ώρα της κρίσης

Από την Ανατολική Πρωσία και την Πολωνία, οι Σοβιετικοί ξεχύθηκαν εντός της Σιλεσίας και της νότιας Πομερανίας. Οι γερμανικές δυνάμεις μόνο στα δύο άκρα του μετώπου, στη Βαλτική και στην Ουγγαρία, προέβαλαν ακόμα σθεναρή αντίσταση. Ο κεντρικός τομέας του Ανατολικού Μετώπου είχε καταρρεύσει ανεπανόρθωτα. Οι σοβιετικές φάλαγγες άφηναν στο πέρασμά τους μία γραμμή φωτιάς και αίματος. Ήταν σαν μια βάρβαρη ορδή πολεμιστών να είχε ξαναεισβάλει στη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Ο ίδιος ο Χίτλερ έκανε συχνά στο παρελθόν αυτόν τον παραλληλισμό χαρακτηρίζοντας τους «Ρώσους» ως βαρβάρους. Τώρα όμως που η γερμανική γη και ο γερμανικός λαός πλήρωνε με το ίδιο νόμισμα για τα εγκλήματα που η Βέρμαχτ είχε διαπράξει κατ' έξακολούθηση κατά αμάχων και αιχμαλώτων Σοβιετικών, ο Γερμανός δικτάτορας έφριττε. Ωστόσο η ρωσική επιθετική ισχύς σταδιακά απορροφήθηκε από τον τεράστιο χώρο. Στον κεντρικό τομέα του μετώπου είχε δημιουργηθεί μιά εισέχουσα, τα πλευρά της οποίας ήταν λίαν ευπρόσβλητα, από μιά συγκεντρωτική, συγκλίνουσα επίθεση.

Γερμανικό στοιχείο πολυβόλου. Το χαμόγελο δεν έχει ακόμα σβήσει οριστικά από τα πρόσωπα των ανδρών.

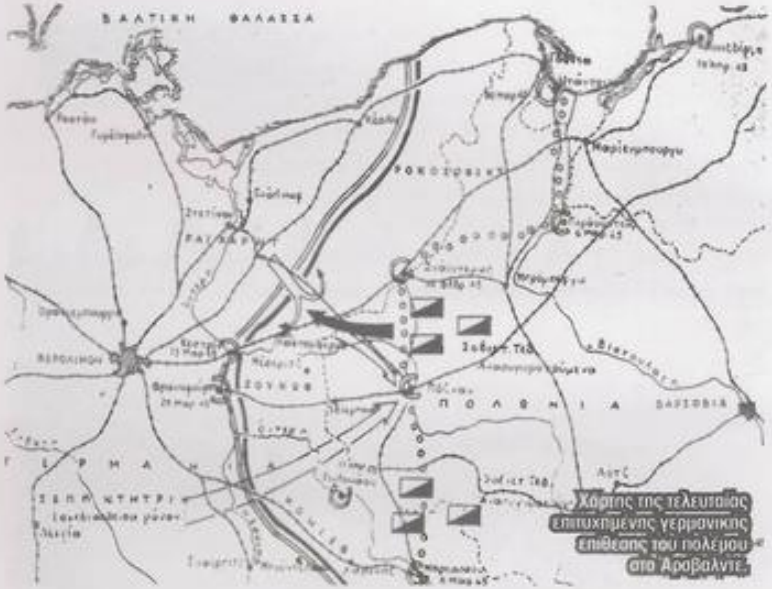

Χάρτης της τελευταίας επιτυχημένης γερμανικής επίθεσης του πολέμου στο Αρδεννίτε

Εκμεταλλευόμενος το γεγονός αυτό ο Γκουντέριαν, αναδιάρθρωσε αρχικά τη διάταξή του. Μια νέα ομάδα στρατιών σχηματίστηκε, η επονομαζόμενη του Βιστούλα. Δυστυχώς όμως για τον Γκουντέριαν, η διοίκηση του νέου οργανισμού δόθηκε, κατ' όνομα έστω, στον ανίκανο Χίμμλερ. Έτσι όταν η ρωσική επίθεση επαναλήφθηκε, στις 26 Ιανουαρίου, το επιτελείο της Ομάδας Στρατιών Βιστούλα δεν ήταν σε θέση να ενεργήσει με την απαιτούμενη από τις περιστάσεις ταχύτητα.

Την ημέρα μάλιστα εκδήλωσης της σοβιετικής επίθεσης, το στρατηγείο της ομάδας στρατιών - και ο Χίμμλερ φυσικά - μετακινούντο προς τα πίσω, χωρίς να συντρέχει άμεσα κάποιος ιδιαίτερος λόγος. Σαν να μην έφτανε αυτό, δύο μέρες αργότερα ο «στρατιωτικά απαίδευτος άνδρας» - κατά τον Γκουντέριαν - Χίμμλερ, έξεδωσε διαταγή υποχωρήσεως της Ομάδας Στρατιών Βιστούλα, φοβούμενος διάσπαση του μετώπου του. Οι αντίπαλοί του όμως δεν είχαν τέτοιο σκοπό. Δεν επιτέθηκαν καν κατά του μετώπου της Ομάδας Στρατιών Βιστούλα. Οι σοβιετικές δυνάμεις κινήθηκαν παράλληλα με το μέτωπο των μονάδων

του Χίμμλερ, αποσκοπώντας στον αποκλεισμό των μαχομένων γερμανικών δυνάμεων στην Ανατολική Πρωσία και στη Βαλτική. Ακολουθώντας τους υποχωρούντες Γερμανούς, οι σοβιετικές φάλαγγες επιτέθηκαν στις 28 Ιανουαρίου στην λεγόμενη τοποθεσία του Βάρθε, η οποία αποτελούσε το σημείο συνδέσμου μεταξύ της Ομάδας Στρατιών Κέντρου και της Ομάδας Στρατιών Βιστούλα. Δύο μέρες αργότερα η τοποθεσία είχε διασπαστεί και οι «Ρώσοι» είχαν προχωρήσει βαθιά εντός της εδαφικής λωρίδας μεταξύ των ποταμών Όντερ και Βάρθε. Εκεί σταματήθηκαν για λίγο και οι γερμανικές δυνάμεις κατόρθωσαν να ανασχηματίσουν όπως-όπως ένα νέο μέτωπο.

Ένας τεράστιος θύλακας είχε τώρα δημιουργηθεί εντός του οποίου είχαν συγκεντρωθεί μεγάλες σοβιετικές δυνάμεις. Αν οι Γερμανοί κατόρθωναν να εκμεταλλευτούν το γεγονός αυτό με συγκλίνουσα επίθεση κατά των χειλών του θύλακα, η ιστορία ίσως να ήταν διαφορετική. Τυχόν γερμανική επιτυχία θα σήμαινε την παγίδευση και την καταστροφή ικανού αριθμού σοβιετικών μονάδων. Φυσικά η τρωτότητα του ρωσικού θύλακα δεν ξέφυγε της προσοχής του Γκουντέριαν.

Ο μεγάλος αυτός στρατιώτης αμέσως άρχισε να καταστρώνει σχέδια συγκλίνουσας αντεπίθεσης. Σκόπευε να διαθέσει την περίφημη 6η Τεθωρακισμένη Στρατιά των SS, του Σεπ Ντήντριχ για επίθεση στο νότιο χείλος του θύλακα και την σχετικά αναδιοργανωμένη 3η Τεθωρακισμένη Στρατιά κατά του βόρειου χείλους. Και πάλι όμως ο σχεδιασμός του Γκουντέριαν προσέκρουσε στις φαντασιοπληξίες του Χίτλερ.

Πρώτο πλήγμα για αυτόν ήταν η διάθεση της 6ης Τεθωρακισμένης Στρατιάς των SS «για την άρση της πολιορκίας της Βουδαπέστης»! Η κατασπατάληση εκείνη την κρίσιμη στιγμή της τελευταίας ουσιαστικά ισχυρής δύναμης του Γερμανικού Στρατού για την επίτευξη ενός απομακρυσμένου και σίγουρα μη αποφασιστικής σημασίας ενδεχομένου, αποτελούσε σίγουρα βαρύτατο σφάλμα του Χίτλερ. Καθίσταται φανερό, από καταγεγραμμένες συζητήσεις της περιόδου πριν το καταφύγιο, ότι ο Χίτλερ αιθεροβατούσε και δεν ήταν σε θέση να διακρίνει το ουσιώδες από το επουσιώδες, ούτε ήταν σε θέση να διακρίνει την επερχόμενη θύελλα.

Βομβαρδιστικό της RAF πετά πάνω από γερμανικούς στόχους.

Βρετανοί πεζοί σμύνονται πρόχειρης θέσης.

Ήταν όμως έτσι, ή μήπως η εξασθένηση του κεντρικού μετώπου, έναντι του Βερολίνου, ήταν πράξη ηθελημένη; Η διάσωση τμήματος πρακτικών διαφωτίζει σε κάποιο βαθμό την οπωσδήποτε σκοτεινή αυτή πτυχή. Η συγκεκριμένη συνομιλία έλαβε χώρα την 27η Ιανουαρίου 1945 και συμμετείχαν εκτός του Χίτλερ, ο Γκαίρινγκ και ο Γιόντλ.

Χίτλερ: *«Νομίζετε ότι οι Άγγλοι είναι πραγματικά ενθουσιασμένοι με τις ρωσικές προόδους»;*

Γιόντλ: *«Όχι, βεβαίως και όχι. Τα σχέδιά τους ήταν τελείως διαφορετικά. Πολύ αργότερα ίσως γίνει αντιληπτή αυτή η πραγματικότητα».*

Γκαίρινγκ: *«Δεν υπολόγιζαν* (οι Δυτικοί) *ότι θα υπερασπιζόμασταν την Ευρώπη βήμα προς βήμα και θα τους συγκρατούσαμε στη Δύση, ενώ την ίδια ώρα οι Ρώσοι προχωρούν όλο και βαθύτερα εντός της Γερμανίας».*

Χίτλερ: *«Αν οι Ρώσοι διακηρύξουν μια εθνική* (εννοεί κομμουνιστική) *κυβέρνηση για τη Γερμανία, οι Άγγλοι θα καταληφθούν από πανικό. Έδωσα εντολές να διοχετευτεί σε αυτούς* (τους Άγγλους) *μιά έκθεση, η οποία θα αναφέρει ότι οι Ρώσοι έχουν οργανώσει μια στρατιά 200.000 Γερμανών, τελείως επηρεασμένων από τον κομμουνισμό, οι οποίοι θα βαδίσουν στο εσωτερικό της Γερμανίας... Αυτό θα τους κάνει* (τους Άγγλους) *να αισθανθούν βελονισμό στα πλευρά τους».*

Γκαίρινγκ: *«Εισήλθαν στον πόλεμο* (οι Δυτικοί) *για να μας εμποδίσουν να βαδίσουμε κατά της Ανατολής και όχι για να φέρουν την Ανατολή στον Ατλαντικό... Αν τούτο συνεχιστεί* (η σοβιετική προέλαση εντός της Γερμανίας) *εντός λίγων ημερών θα λάβουμε τηλεγράφημά τους».*

Τα πρακτικά δεν διασώζουν τη συνέχεια της συζήτησης. Το ίδιο απόγευμα πάντως, ο Χίτλερ έλαβε την απόφαση να κατευθύνει τη 6η Τεθωρακισμένη Στρατιά των SS προς τη Βουδαπέστη. Με τον τρόπο όμως αυτό η μονάδικη ευκαιρία που παρουσιαζόταν για την διενέργεια συγκλίνουσας επίθεσης εξανεμιζόταν. Ο Γκουντέριαν εξακολουθούσε, παρόλα αυτά, να εργάζεται επάνω στο συγκεκριμένο σχέδιο, προσπαθώντας αρχικά να αναδιοργανώσει την 3η Τεθωρακισμένη Στρατιά. Ήλπιζε ακόμα στη διάθεση και της 6ης Τεθωρακισμένης Στρατιάς των SS, η οποία δεν είχε ακόμα εμπλακεί αποφασιστικά στις μάχες γύρω από την ουγγρική πρωτεύουσα. Το πρόβλημα όμως ήταν να πεισθεί και ο Χίτλερ, ο οποίος στη βάση του «υψηλού» πολιτικού σχεδιασμού, επεδίωκε την αποδυνάμωση του κεντρικού τομέα του μετώπου.

Ύστερα από άγρια λεκτική σύγκρουση με τον Χίτλερ, ο Γκουντέριαν αποφάσισε να παραιτηθεί από το σχέδιο συγκλίνουσας επίθεσης και να περιοριστεί στην εκτόξευση επίθεσης κατά του δεξιού πλευρού του ρωσικού θύλακα, στο ύψος του δάσους του Άρνσβαλντε. Για να έχει όμως ελπίδες επιτυχίας ή έστω και περιορισμένων στόχων επίθεση, θα έπρεπε να εκτοξευτεί το αργότερο ως τις 15 Φεβρουαρίου και φυσικά ή θα έπρεπε η εξέλιξή της να ελέγχεται από έναν έμπειρο στρατιώτη και όχι από τον κατ' όνομα διοικητή της Ομάδας Στρατιών Βιστούλα, τον «πιστό Χίμμλερ».

Αποφασισμένος να υποστηρίξει τα δύο του αυτά αιτήματα, ο Γκουντέριαν προσήλθε ενώπιον του Χίτλερ. Τότε έλαβε χώρα μια από τις πλέον θωρυβώδης σκηνές, ενδεικτική της ψυχοσωματικής κατάστασης του «Φύρερ» του γερμανικού λαού, σε αυτές τις τελευταίες μέρες του παγκοσμίου πολέμου. Ο ανίκανος στα στρατιωτικά Χίμμλερ, επέμενε ότι δεν ήταν δυνατό να αρχίσει η επίθεση στους χρόνους που ο Γκουντέριαν επιθυμούσε, προφασιζόμενος ελλείψεις σε καύσιμα και πυρομαχικά. Ο Χίτλερ φυσικά πήρε το μέρος του «πιστού» του συνεργάτη.

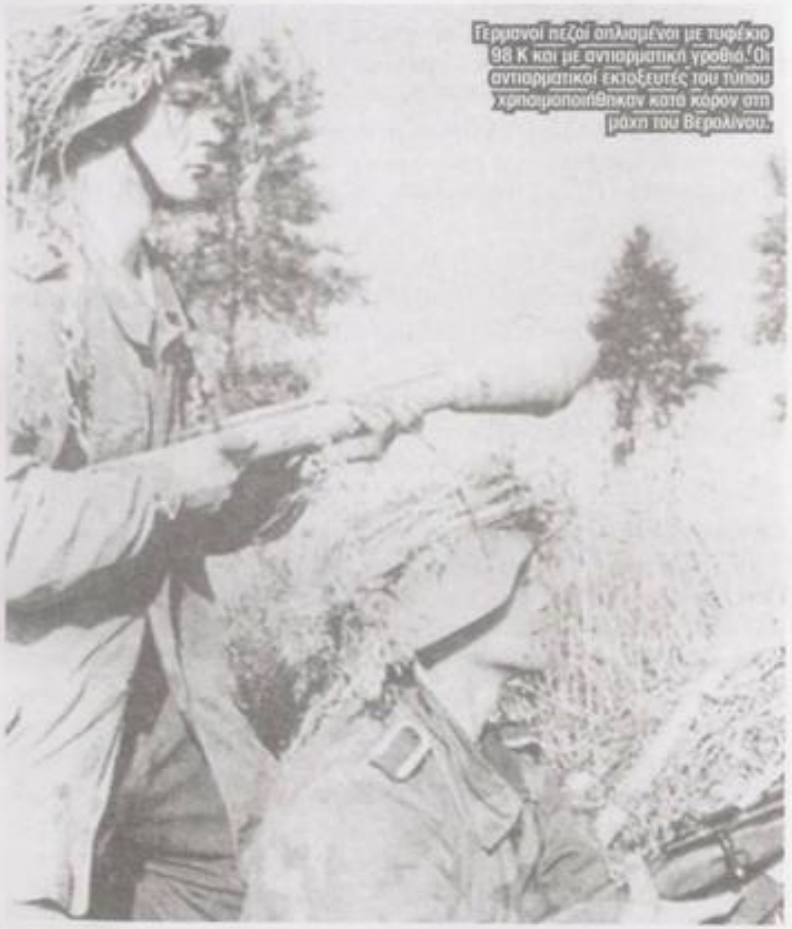

Γερμανοί πεζοί οπλισμένοι με τυφέκιο 98 Κ και με αντιαρματική γροθιά. Οι αντιαρματικοί εκτοξευτές του τύπου χρησιμοποιήθηκαν κατά κόρον στη μάχη του Βερολίνου.

Γκουντέριαν: *«Δεν μπορούμε να περιμένουμε μέχρις ότου παραδοθεί το τελευταίο κάνιστρο πετρελαίου και το τελευταίο κιβώτιο πυρομαχικών. Μέχρι τότε οι Ρώσοι θα είναι πολύ ισχυροί».*

Χίτλερ: *«Δεν σας επιτρέπω να με κατηγορείτε ότι επιθυμώ την αναμονή».*

Γκουντέριαν: *«Δεν σας κατηγορώ για τίποτα. Απλώς λέγω ότι δεν υπάρχει ανάγκη να περιμένουμε μέχρις ότου παραδοθεί στα τμήματα και το τελευταίο φορτίο εφοδίων, γιατί έτσι θα χάσουμε την ευνοϊκή για την επίθεση στιγμή».*

Χίτλερ: *«Ακριβώς, σας πληροφορώ ότι δεν επιτρέπω να με κατηγορείτε ότι επιθυμώ την αδρανή αναμονή».*

Γκουντέριαν: *«Ο στρατηγός Βενκ πρέπει να προσκολληθεί στο επιτελείο του Εθνικού Ηγέτη* (Χίμμλερ), *αφού σε διαφορετική περίπτωση δεν υπάρχει αμφιβολία για την τύχη της επίθεσης».*

Χίτλερ: *«Ο Εθνικός Ηγέτης είναι αρκετά ικανός για να διεξάγει την επίθεση μόνος του».*

Γκουντέριαν: *«Ο Εθνικός Ηγέτης δεν διαθέτει ούτε την απαιτούμενη πείρα, ούτε επαρκώς εκπαιδευμένο επιτελείο για να ελέγχει την επίθεση αυτοπροσώπως. Επομένως η παρουσία του στρατηγού Βενκ είναι αναγκαία».*

Χίτλερ: *«Δεν σας επιτρέπω να λέτε ότι ο Εθνικός Ηγέτης είναι ανίκανος να επιτελέσει τα καθήκοντά του».*

Γκουντέριαν: *«Είμαι υποχρεωμένος να επιμείνω επί της προσκόλλησης του στρατηγού Βενκ στο επιτελείο της Ομάδας Στρατιών ώστε έτσι να εξασφαλιστεί η ικανοποιητική διεξαγωγή των επιχειρήσεων».*

Ο Γκουντέριαν κατέγραψε τη συνέχεια της «σύσκεψης» στα απομνημονεύματά του. *«Ο Χίτλερ βημάτιζε νευρικά κατά μήκος του άκρου του τάπητα και στη συνέχεια στεκόταν απότομα εμπρός μου και με εμέμφετο. Σχεδόν κραύγαζε και τα μάτια του ήταν έτοιμα να πεταχτούν από τις κόγχες. Οι φλέβες του είχαν φουσκώσει».* Τελικά εντελώς απότομα ο Χίτλερ στάθηκε ενώπιον του Χίμμλερ και σύμφωνα πάντα με τον Γκουντέριαν του είπε: *«Λοιπόν Χίμμλερ, ο στρατηγός Βενκ θα αφιχθεί στο στρατηγείο σου απόψε και θα αναλάβει τη διεύθυνση των επιχειρήσεων».* Στρεφόμενος κατόπιν προς τον Γκουντέριαν, του χαμογέλασε και του είπε: *« Το Γενικό Επιτελείο κέρδισε σήμερα μιά μάχη».*

Τελικά η επίθεση στο Άρνσβάλτε εκτοξεύθηκε στις 15 Φεβρουαρίου και διήρκεσε τέσσερεις μόλις μέρες. Ο στρατηγός Βενκ τραυματίστηκε σε αυτοκινητιστικό ατύχημα - ο Χίτλερ τον υποχρέωνε να παρευρίσκεται κάθε βράδυ στις «εσπερινές συσκέψεις».

Για τον σκοπό αυτό όμως έπρεπε κάθε βράδυ να διανύει απόσταση 320 χιλιομέτρων! Καταπονημένος από την οδήγηση έπεσε με το αυτοκίνητο σε στηθαίο γέφυρας. Κατόπιν τούτου η επίθεση, ελλείψη συντονισμού, απλά έσβησε.

Ήταν η τελευταία επιτυχημένη επίθεση του Γερμανικού Στρατού στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Ο Χίτλερ κατά τη διάρκεια ναζιστικών εορτών. Στις ένθετες εικόνες ο Χίτλερ σε στάσεις που ελάμβανε κατά τις ομιλίες του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Προς τη Νέμεση

Ηδη από το 1943 η κατάσταση της υγείας του Χίτλερ ήταν τραγική. Σύμφωνα με ορισμένους μελετητές είχαν ήδη αρχίσει να εκδηλώνονται τα συμπτώματα της νόσου του Πάρκινσον, η οποία με τον καιρό τον ταλαιπωρούσε όλο και περισσότερο. Η συγκεκριμένη νόσος επηρεάζει δραματικά και τις εγκεφαλικές λειτουργίες του νοσούντος.

Η κατάσταση της υγείας του δε επιδεινωνόταν παράλληλα με την επιδείνωση της στρατιωτικής κατάστασης της Γερμανίας. Ένιωθε μόνος και προδομένος από τους στρατηγούς του που υποχωρούσαν, από τους στρατιώτες του που δεν επιδείκνυαν τον αναγκαίο φανατισμό κλπ. Το συναίσθημα αυτό της μοναξιάς ισχυροποιήθηκε σταδιακά.

Ο Χίτλερ από κάποια στιγμή και έπειτα ζούσε ουσιαστικά μόνος, χαμένος μέσα σε έναν δικό του κόσμο, τον οποίο ελάχιστοι προσποιούντο ότι κατανοούσαν, μόνο και μόνο για να εξασφαλίσουν προσωπικά οφέλη. Πολλοί από τους «αυλοκόλακες», των τελευταίων ειδικά ημερών, τον παρομοίαζαν με τον Μεγάλο Φρειδερίκο και έτρεφαν τις φαντασιώσεις του περί ανατροπής της άσχημης για τη Γερμανία κατάστασης.

Όπως και τότε (1763) ο θάνατος της Τσαρίνας της Ρωσίας έσωσε τον Φρειδερίκο και την Πρωσία από την ήττα και την καταστροφή, έτσι και τώρα, του έλεγαν, η διχογνωμία μεταξύ των υπερκαπιταλιστικών χωρών (ΗΠΑ, Βρετανία) και της «υπεροσοσιαλιστικής» Σοβιετικής Ένωσης, θα έσωζαν τη Γερμανία, έστω και την τελευταία στιγμή.

Ο Στρατάρχης Ζούκωφ, διοικητής του 1ου Λευκορωσικού Μετώπου κατά τη διάρκεια της μάχης του Βερολίνου.

Σοβιετικοί πεζοί προελαύνουν υπό την κάλυψη ορμάτων Τ34/85.

Ο υπουργός Προπαγάνδας του Ράιχ, Γιόζεφ Γκαίμπελς, δέχεται στο γραφείο του στρατηγούς των SS.

Γεννάται φυσικά το ερώτημα γιατί ο Χίτλερ διατηρούσε κοντά του τους συγκεκριμένους «αυλοκόλακες», γιατί δεν τους απομάκρυνε. Στο σημείο αυτό θα επικαλεστούμε και πάλι τη μαρτυρία του Γκουντέριαν. Ο Γκουντέριαν λοιπόν, σε συνεργασία με τον ψυχρό τεχνοκράτη, τον Υπουργό Εξοπλισμών Άλμπερ Σπέερ, παρέδωσε μια έκθεση του τελευταίου στον Χίτλερ. Η εισηγητική πρόταση της έκθεσης έλεγε: «Ο πόλεμος έχει απωλεσθεί». Σύμφωνα με τον Γκουντέριαν, ο Χίτλερ μόλις διάβασε την πρόταση αυτή, τοποθέτησε το έγγραφο στο χρηματοκιβώτιό του, χωρίς να πεί λέξη. Όταν δεν έλαβε απάντηση, ο Σπέερ επανήλθε ζητώντας συνάντηση με τον Χίτλερ. Αυτός όμως αρνήθηκε να τον δει, ενώ όταν έλαβε και νέο αντίγραφο της έκθεσης το έκλεισε και αυτό στο χρηματοκιβώτιό του χωρίς και πάλι να το διαβάσει. Παραπονέθηκε μάλιστα στον Γκουντέριαν: *«Εκείνο που θέλει να μου πει ο Σπέερ είναι ότι ο πόλεμος έχει χαθεί και πρέπει να τον*

τερματίσω. Τώρα θα αντιλαμβάνεστε ασφαλώς γιατί αρνούμαι πλέον να δέχομαι οποιονδήποτε μόνος. Ο καθένας που θέλει να μου μιλήσει ενεργεί με τον ίδιο τρόπο, επειδή κάτι δυσάρεστο έχει να μου ανακοινώσει. Αυτό δεν μπορώ να το αντέξω». Είναι εύκολο να αντιληφθεί κανείς την ψυχική κατάπτωση του ηγέτη που νόμισε εαυτόν κυρίαρχο του κόσμου. Όσο περισσότερο η ήττα και η συνεπαγόμενη Νέμεσις έκρουε τη θύρα του σαθρού ναζιστικού οικοδομήματος, τόσο περισσότερο ο Χίτλερ αποσυρόταν σε έναν δικό του κόσμο, μακριά από την πραγματικότητα που τόσο τον πλήγωνε.

Πολλοί καταλογίζουν τη «φυγή» αυτή του Χίτλερ στον δρ. Μορέλλ, τον γιατρό που τον κουράριζε και στα φαρμακευτικά σκευάσματα που αυτός τον προμήθευε (σκευάσματα με βάση τη στρυχνίνη). Μπορεί όμως πραγματικά να ειπωθεί κάτι τέτοιο; Και αν ναι τότε γιατί ο Χίτλερ, όταν ήθελε, διατηρούσε στο ακέραιο τη διαύγειά του.

Δεν ήταν ο δρ. Μορέλλ που ευθυνόταν για τη φαντασιοπληξία του Χίτλερ, ήταν οι ίδιες οι δικές του φοβίες που δεν του επέτρεπαν να δει κατάματα την πραγματικότητα. Ο Χίτλερ δεν φοβόταν για τη ζωή του. Το θάρρος άλλωστε ήταν μιά αρετή που δεν τον εγκατέλειψε ποτέ ως το τέλος της ζωής του. Φοβόταν την ήττα και τις συνέπειές της στη Γερμανία και στο κόμμα. Ως το τέλος υπήρξε ένας φανατικός που πίστευε στην «αποστολή» και στην ιδεολογία του.

Ήδη από το 1934 είχε πεί: *«...αν δεν μπορέσουμε να κατακτήσουμε τον κόσμο, θα μας είναι δυνατό να σύρουμε τον μισό στην καταστροφή μαζί μας και να μην επιτρέψουμε σε κανένα να θριαμβεύσει επί της Γερμανίας. Ποτέ δεν θα συνθηκολογήσουμε, ποτέ! Είναι δυνατό να καταστραφούμε, αν όμως αυτό συμβεί, θα σύρουμε μαζί μας στην καταστροφή έναν ολόκληρο κόσμο, έναν κόσμο φλεγόμενο».*

Ένας τέτοιος άνθρωπος ήταν ικανός να φτάσει στα άκρα, όπως και τελικά έφτασε. Πως όμως μια τέτοια πολυσύνθετη, κυριολεκτικά δαιμονική προσωπικότητα υπέπεσε σε τεράστια στρατηγικά και τακτικά λάθη, τα οποία τελικά επέφεραν και την ήττα και την κατάρρευση του οικοδομήματος που η ίδια αυτή προσωπικότητα είχε ανεγείρει;

Η απάντηση και στο ερώτημα αυτό είναι μάλλον περισσότερο απλή από ό,τι θα φανταζόταν κανείς. Επηρεασμένος από τους αρχικούς θριάμβους και τις κολακείες των ανθρώπων της ανατολικού τύπου δεσποτικής «αυλής» που είχε δημιουργήσει, ο Χίτλερ εισήγαγε ένα νέο υπόδειγμα διακυβέρνησης της χώρας και ελέγχου των πολεμικών επιχειρήσεων.

Το υπόδειγμα αυτό ήταν άκρως συγκεντρωτικό ή άκρως αποκεντρωτικό, κατά περίσταση. Για παράδειγμα, όταν ένας στρατηγός στο μέτωπο επιθυμούσε να αναδιατάξει τις μονάδες του έπρεπε να ζητήσει την άδεια του Χίτλερ. Αντίθετα όταν κάποιος από τον στενό του κύκλο επιθυμούσε το ο,τιδήποτε, εξασφάλιζε την άδεια ή, στη χειρότερη περίπτωση, την ανοχή του «Φύρερ».

Οι αξιωματικοί του στρατού που έγιναν μέλη της αυλής του (Κάιτελ, Γιόντλ) προσάρμοσαν τα ορθόδοξα δόγματα της στρατιωτικής τέχνης στις επιθυμίες και τις θελήσεις του «αφέντη» τους. Η ισχυρογνωμοσύνη του Χίτλερ δεν επέτρεπε τον αντίλογο και όσοι διοικητές αποτόλμησαν να του εκθέσουν ευθαρσώς τις, κατά βάση σωστές, απόψεις τους, αποπέμφθηκαν, όπως για παράδειγμα ο Μάνσταϊν ή ο Γκουντέριαν.

Αντίθετα ο Γκαίρινγκ δεν επιπλήχθηκε ποτέ ούτε για την ήττα του στη Μάχη της Αγγλίας, ούτε για την καταστροφική του παρέμβαση στη μάχη του Στάλινγκραντ. Ανήκε βέβαια στην «παλαιά συντροφιά» των ιδρυτικών στελεχών του κόμματος και γι' αυτό βρισκόταν στο απυρόβλητο. Ακόμα και όταν προσπάθησε να «εκθρονίσει» τον Χίτλερ, τον Απρίλιο του 1945, δεν αντιμετώπισε το εκτελεστικό απόσπασμα, όπως τόσοι άλλοι πριν από αυτόν το αντιμετώπισαν, για πολύ πιό επουσιώδεις λόγους. Όπως ήταν φυσικό το αλλοπρόσαλλο αυτό μοντέλο κατεύθυνσης της πολεμικής προσπάθειας της χώρας έφερε την ήττα.

Στα τέλη Φεβρουαρίου το Ανατολικό Μέτωπο είχε εκ νέου σταθεροποιηθεί. Στον πλέον κρίσιμο τομέα του, στον κεντρικό, οι γερμανικές δυνάμεις είχαν λάβει θέσεις στην δυτική όχθη του ποταμού Όντερ, στην τελευταία γραμμή άμυνας πριν το Βερολίνο. Στο διάστημα αυτό ως τη 16η Απριλίου, ημερομηνία εκτόξευσης της τελικής σοβιετικής επίθεσης, και οι δύο αντίπαλοι προετοιμάζονταν όσο μπορούσαν καλύτερα για την τελική μάχη.

Ο Χίτλερ με τον Γιόντλ.

Το γερμανικό μέτωπο εκρατείτο από ένα συνονθύλευμα μονάδων του στρατού, από μονάδες ξένων εθελοντών των SS (ακόμα και από αλβανικές και σλοβενικές «λεγεώνες»), από άνδρες της πολιτοφυλακής (Φολκστούρμ), από μονάδες πεζών της Λουφταβάφφε και από τμήματα των βοηθητικών υπηρεσιών και της Χιτλερικής Νεολαίας. Όλες αυτές οι μονάδες ήταν εντεταγμένες στις 9η , 2α και 3η Τεθωρακισμένες Στρατιές.

Απέναντί τους οι δυνάμεις των Κόνιεφ, Ροκοσόφσκυ και Ζούκωφ, παρέτασσαν τεράστιες δυνάμεις. Υπολογίζεται ότι οι Ρώσοι στρατάρχες διέθεταν περισσότερες από 100 μεραρχίες κάθε τύπου, περισσότερα από 6.000 άρματα μάχης και περισσότερα από 40.000 πυροβόλα, όλμους και πολλαπλούς εκτοξευτές ρουκετών. Ο Χίτλερ αγνοώντας, ως συνήθως, την πραγματικότητα διέταξε τη 2α Στρατιά να εκτελέσει αντεπίθεση με σκοπό να απελευθερώσει την πολιορκημένη φρουρά του Κιούστριν. Η αντεπίθεση πράγματι εκτοξεύθηκε. Αποκρούστηκε όμως από τις σοβιετικές δυνάμεις. Ο Χίτλερ στράφηκε τότε λάβρος κατά του διοικητή της 2ας Στρατιάς, Στρατηγού Μπούσε, κατηγορώντας τον για δειλία. Υπερασπιστής του στρατηγού τάχθηκε ο Γκουντέριαν.

Αποτέλεσμα της νέας διαφωνίας ήταν η αποπομπή του Γκουντέριαν. Το γεγονός αυτό είχε τεράστια σημασία για την εξέλιξη των επιχειρήσεων, όχι όμως και για την τελική τους έκβαση. Υπό τον Γκουντέριαν, οι γερμανικές δυνάμεις ήταν πιθανό να κρατήσουν λίγο περισσότερο. Δεν ήταν όμως, σε καμμία περίπτωση, σε θέση να μεταβάλουν τις εις βάρος τους ισορροπίες προς όφελός τους. Εκείνη την περίοδο οι Σοβιετικοί απολάμβαναν τέτοιας αριθμητικής και υλικής υπεροχής ώστε ήταν αδύνατο για τους Γερμανούς να τους αναχαιτήσουν. Το καλύτερο που μπορούσαν να επιτύχουν ήταν να καθυστερήσουν το μοιραίο.

Η σοβιετική επίθεση

Μετά την ολοκλήρωση των προετοιμασιών τους, οι Σοβιετικοί εκτόξευσαν στις, 16 Απριλίου 1945, την τελική τους επίθεση. Μια μέρα πριν ο Χίτλερ εξέδωσε την τελευταία του ημερήσια διαταγή προς τους στρατιώτες του του Ανατολικού Μετώπου. «Τέσσερις ημέρες μετά τον θάνατο του μεγαλύτερου πολεμοκάπηλου των αιώνων (εννοεί τον Ρούσβελτ), οι ορδές του θανάσιμου εχθρού μας, του εβραιομπολσεβικισμού, συγκεντρώθηκαν για τη μεγάλη τους επίθεση. Ούτε οίκτο, ούτε έλεος μπορούμε να περιμένουμε από αυτόν. Η νίκη του θα μεταβάλει κάθε Γερμανό σε σκλάβο και κάθε Γερμανίδα σε πόρνη των αγροίκων στρατιωτών του. Οι δε επιζώντες στέλνονται στη Σιβηρία.

Είχαμε προβλέψει αυτή την επίθεση και από τον Ιανουάριο ήδη είχαμε ισχυροποιήσει το Ανατολικό Μέτωπο. Ο εχθρός θα συντριβεί από τα πυρά του πυροβολικού που έχει ταχθεί κατά μήκος του μετώπου. Νέες μονάδες και σχηματισμοί Φόλκστουρμ ενισχύουν το μέτωπο. Αυτή τη φορά ο εχθρός θα υποστεί το αρχαίο ασιατικό πεπρωμένο και θα αποδεκατισθεί μπροστά από την πρωτεύουσα του Ράιχ. Όποιος αυτή τη στιγμή δεν εκπληρώσει το καθήκον του θα είναι προδότης του έθνους... Επιτηρείτε εκείνους τους λίγους προδότες αξιωματικούς και στρατιώτες οι οποίοι μάχονται εναντίον μας σαν μισθοφόροι των Ρώσων, φορώντας ακόμα τη γερμανική στολή (Σύμφωνα με τη μαρτυρία Γερμανού αξιωματικού, Σοβιετικοί στρατιώτες φόρεσαν γερμανικές στολές για να παραπλανήσουν τους αντιπάλους τους.

Δεν επρόκειτο για τμήματα του «Ελεύθερου Γερμανικού Στρατού» του φον Ζέυντλιτς)... Αν τις επόμενες ημέρες κάθε στρατιώτης του μετώπου του Όντερ πράξει το καθήκον του, η τελευταία επίθεση της Ασίας θα συντριβεί... Το Βερολίνο παραμένει γερμανικό, η Βιέννη θα ξαναγίνει γερμανική, η Ευρώπη δεν θα γίνει ποτέ ρωσική».

Παρά τις εξαγγελίες και τις επιθυμίες του Χίτλερ, οι στρατιώτες του Ανατολικού Μετώπου, ανεξάρτητα από τη θέληση ή τον φανατισμό τους, ελάχιστα μπορούσαν να πράξουν για να αναχαιτήσουν τη ρωσική πλημμυρίδα.

Σύμφωνα με τους πλέον αισιόδοξους υπολογισμούς η 9η Στρατιά και η 3η Τεθωρακισμένη Στρατιά, υπό τους Μπούσε και Μαντώυφελ, αντίστοιχα, δεν διέθεταν μαζί περισσότερους από 340.000 άνδρες, 5.000 πυροβόλα και όλμους και 1.100 άρματα. Με βάση τους υπολογισμούς αυτούς οι Σοβιετικοί απολάμβαναν υπεροχή της τάξης του 3 προς 1, τουλάχιστον, στο πεζικό, 8 προς 1 στο πυροβολικό και 6 προς 1 στα άρματα μάχης. Τα γερμανικά πυροβόλα ήταν εξάλλου στην πλειοψηφία τους αντιαεροπορικά όπλα ευθυτενούς τροχιάς, μάλλον ακατάλληλα για το συγκεκριμένο είδος αγώνα.

Αν και ήταν ιδιαίτερα αποτελεσματικά σε ρόλο αντιαρματικό, εντούτοις δεν ήταν σε θέση να καλύψουν τις νεκρές γωνίες του πεδίου μάχης. Την σοβιετική δε επίθεση θα υποστήριζαν από αέρος 8.000 αεροσκάφη. Μπροστά σε μια τέτοια καταιγίδα πυρός τι αλήθεια θα μπορούσαν να πράξουν οι γερμανικές δυνάμεις, πέρα από το να τιμήσουν όσο το δυνατόν τα όπλα τους;

Για τον Χίτλερ όλα αυτά αποτελούσαν λεπτομέρειες. Υπεύθυνο για όλες τις κακοδαιμονίες που υφίσταντο τα γερμανικά όπλα ήταν το πνεύμα ηττοπάθειας των αξιωματικών του και δη των ανωτάτων. Ο ίδιος που εσκεμμένα είχε αποδυναμώσει το έναντι του Βερολίνου μέτωπο, τώρα που έβλεπε ότι οι πιθανότητες διάσπασης του αντιπάλου συνασπισμού ήταν μηδενικές και πως οι Σύμμαχοι, παρά τις διαφορές τους, επέμεναν στην άνευ όρων συνθηκολόγηση της Γερμανίας, τώρα μόνο, αυτός που κινείτο στη σφαίρα της ασύλληπτα υψηλής πολιτικής, αντιλαμβανόταν πως σε λίγο όλα θα τελείωναν.

Η διαταγή του περί μέχρις εσχάτων αντίσταση ήταν προϊόν του αρρωστημένου του φανατισμού και των «πρωικών» ιδεωδών που επιθυμούσε να κληροδοτήσει στους μεταγενέστερους. Ως άλλος Ζίγκφριντ, της βόρειας μυθολογίας, επιθυμούσε να έχει μια πρωική έξοδο από το ιστορικό προσκήνιο. Ακόμα και αυτές τις τελευταίες όμως μέρες της ζωής του, παραγνωρίζοντας ηθελημένα την αντίπαλη ισχύ, δεν δίσταζε να κατηγορεί τους γενναιότερους των στρατηγών του για δειλία. Την ίδια ώρα διασκέδαζε με αναφορές που έφταναν στο καταφύγιό του, περί της άμεσης απονομής της στρατιωτικής διακαιοσύνης προς τους «ριψάσπιδες» λιποτάκτες. «Και ο λαός φαντάζεται πάντα πως είμαι ισχυρός» δήλωνε αυτάρεσκα. Άσχετα αν οι περισσότεροι λιποτάκτες, τα κρεμασμένα πτώματα των οποίων «διακοσμούσαν» τα δέντρα των κεντρικών λεωφόρων, ήταν στην συντριπτική πλειοψηφία τους παιδιά.

Οι κρεμασμένες στο στήθος τους πινακίδες έγραφαν: Στάθηκα δειλός να υπερασπίσω τις γυναίκες και τα παιδιά της Γερμανίας!!!

Στις 16 Απριλίου το γερμανικό μέτωπο επί του Όντερ σείστηκε εκ θεμελίων από την άνευ προηγουμένου προπαρασκευή του σοβιετικού πυροβολικού. Οι άνδρες του αήττητου Ζούκωφ επιτέθηκαν πρώτοι υποστηριζόμενοι από 20.000 πυροβόλα και όλμους. Το κύριο βάρος της πρώτης εχθρικής κρούσης δέχτηκε η γερμανική 9η Στρατιά. Ακολούθησε η επίθεση των ανδρών του Κόνιεφ, νότια και του Ροκοσόφσκυ στο βόρειο άκρο του μετώπου.

Οι Γερμανοί πολέμησαν πρωικά. Δεν μπορούσαν όμως να αντέξουν στη εχθρική πίεση για πολύ. Σύντομα το μέτωπό τους άρχισε να φθείρεται. Λίγο αργότερα εθραύσθη. Το επί του Όντερ και επί του Ναίσσε μέτωπο διαλύθηκε. Η 9η Στρατιά διασπάστηκε σε τρία μέρη και χάρις στη διαταγή του Χίτλερ - αρνήθηκε να της επιτρέψει την διεξαγωγή υποχωρητικού ελιγμού - περικυκλώθηκε. Κατά την διάρκεια της κίνησής του αυτής το 56ο Τεθωρακισμένο Σώμα Στρατού, «χάθηκε» για λίγο από τους χάρτες του OKW, λόγω της εχθρικής πίεσης. Παρόλα αυτά ο ακόρεστος Χίτλερ διέταξε την περικυκλωμένη και αποδυναμωμένη 9η Στρατιά να αντεπιτεθεί, σε συνεργασία με την επίσης ημιδιαλυμένη 4η Τεθωρακισμένη Στρατιά, κατά του Μετώπου (ομάδας στρατιών) του Κόνιεφ!

Ήδη από τις 20 Απριλίου κατέστη πρόδηλο ότι οι σοβιετικές δυνάμεις δεν σκόπευαν, αρχικά τουλάχιστον, να επιτεθούν άμεσα στο «φρούριο» του Βερολίνου. Με δύο τεράστιες «λαβίδες», άρχισαν να περικυκλώνουν την πρωτεύουσα του Ράιχ, ώστε να δώσουν την τελευταία μάχη του πολέμου με τους ευνοϊκότερους για αυτές όρους. Ο Χίτλερ, αυτοενταφιασμένος στο καταφύγιο της Καγκελαρίας, ανέμενε το τέλος εορτάζοντας τα γενέθλιά του. Του έμεναν μόλις 10 μέρες ζωής.

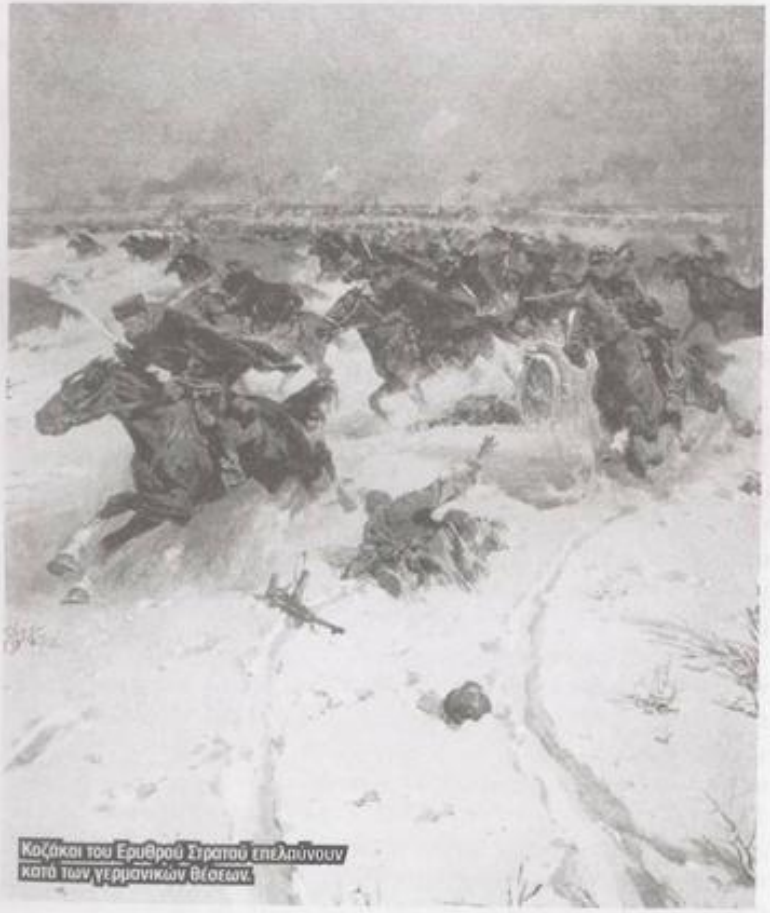

Κοζάκοι του Ερυθρού Στρατού επελαύνουν κατά των γερμανικών θέσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Μέρες καταφυγίου

Το περίφημο καταφύγιο της Καγκελαρίας έχει επίσης περάσει στη σφαίρα του θρύλου. Ουσιαστικά επρόκειτο για δύο καταφύγια. Το πρώτο είχε αρχίσει να κατασκευάζεται από το 1935. Βρισκόταν κάτω ακριβώς από την Καγκελαρία και η οροφή του είχε πάχος 2,35 μέτρων. Δίπλα του άρχισε από το 1944 να κατασκευάζεται το «Φύρερμπουνκερ», κάτω από την πίσω αυλή της Καγκελαρίας. Το νέο αυτό καταφύγιο βρισκόταν σε μεγαλύτερο βάθος από το πρώτο με το οποίο επικοινωνούσε μέσω μίας εισόδου και ενός μικρού κλιμακοστασίου.

Το πάχος της οροφής του νέου καταφυγίου ήταν 3,50 μέτρα. Το συγκρότημα των καταφυγίων επικοινωνούσε με τον έξω κόσμο μέσω τριών εισόδων. Από αυτές, η πρώτη οδηγούσε στο εσωτερικό της Καγκελαρίας, η δεύτερη στην πίσω αυλή της Καγκελαρίας και η τρίτη οδηγούσε έξω από αυτήν. Όλες οι είσοδοι προστατεύονταν από βαρίες ατσάλινες θύρες. Στη δε αυλή είχαν κατασκευαστεί δύο ενεργητικά σκέπαστρα παρατήρησης-βολής (το δεύτερο δεν είχε προλάβει να ολοκληρωθεί, όπως και το κλιμακοστάσιο του πρώτου).

Ο Χίτλερ στο απόγειο της δόξας του.

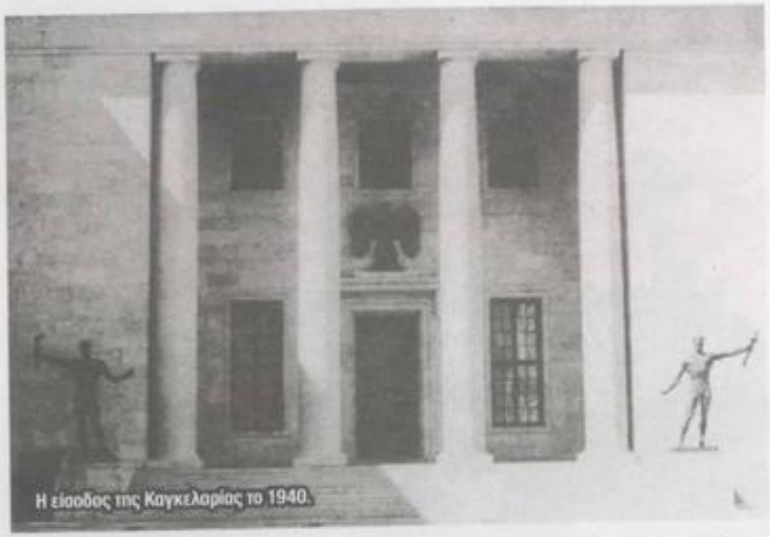
Η είσοδος της Καγκελαρίας το 1940.

Το καταφύγιο του «Φύρερ» βρισκόταν σε βάθος 8 περίπου μέτρων κάτω από την επιφάνεια του εδάφους. Ήταν εφοδιασμένο με γεννήτρια παραγωγής ρεύματος ισχύος 100 KW, με καύσιμα για τη τροφοδοσία της γεννήτριας και με όλα τα αναγκαία εφόδια. Το συγκρότημα του καταφυγίου του Χίτλερ διέθετε 16 συνολικά δωμάτια. Άλλα 14 διέθετε το συγκότημα του παλαιού καταφυγίου δίπλα του. Όλα τα δωμάτια ήταν μικρά με μέγιστο εμβαδόν όχι μεγαλύτερο των 10 τετραγωνικών μέτρων. Υπήρχε κουζίνα, τουαλέτες, υπνοδωμάτια, αίθουσα συσκέψεων, ως και ένα μικρό ξύλινο σπιτάκι για τη σκυλίτσα του Χίτλερ, τη Μπλόντι και τα 5 κουτάβια της. Η αίθουσα αναμονής, θα μπορούσε να λεχθεί ότι διατηρούσε κάτι από την παλαιά μεγαλο πρέπεια της αντίστοιχής της αίθουσας της παλαιάς Καγκελαρίας.

Ήταν διακοσμημένη με εξαίρετους πίνακες ζωγραφικής και με πολυτελείς πολυθρόνες. Υπήρχε επίσης ένα δωμάτιο επικοινωνιών όπου βρίσκονταν οι συσκευές τηλεφώνου και τηλετύπου. Το μεγαλύτερο δωμάτιο του καταφυγίου (εμβαδόν 14,4 τετραγωνικά μέτρα) ήταν η «καθαγιασμένη» αίθουσα συσκέψεων. Στην αίθουσα αυτή έλαβαν χώρα μερικές από τις πλέον θορυβώδεις συζητήσεις και διαμάχες μεταξύ του Χίτλερ και των συνεργατών του.

Η είσοδος της Καγκελαρίας την 1η Μαΐου του 1945.

Οι μέρες των τρωγλοδυτών

Μετά την αποτυχία της επίθεσης των Αρδεννών ο Χίτλερ επέστρεψε στο Βερολίνο στις 16 Ιανουαρίου 1945. Η ρωσική πίεση στην Ανατολή είχε ήδη καταστεί αφόρητη για τις καταπονημένες γερμανικές δυνάμεις. Ως τις 30 Ιανουαρίου οι Σοβιετικοί είχαν φτάσει στην ανατολική όχθη του ποταμού Όντερ, ο οποίος αποτελούσε και την τελευταία φυσική γραμμή άμυνας των Γερμανών πριν το Βερολίνο. Μετά την επιστροφή του στο Βερολίνο, ο Χίτλερ συνέχισε να εργάζεται και να κοιμάται στο κτίριο της Καγκελαρίας. Μετακόμισε οριστικά στο καταφύγιο στα τέλη Φεβρουαρίου ή στις αρχές Μαρτίου. Εξακολούθησε πάντως να ανεβαίνει και να εργάζεται στο γραφείο του στην Καγκελαρία ως τα μέσα Μαρτίου.

Μαζί με τον Χίτλερ μετακόμισε κοντά στο Βερολίνο και η ηγεσία των ενόπλων δυνάμεων. Το αρχηγείο της Ανωτάτης Διοίκησης της Βέρμαχτ (OKW) μεταστάθμευσε στην περιοχή του Τσόζεν, κοντά στο Βερολίνο. Οι επικεφαλής όμως του OKW, οι Κάιτελ και Γιόντλ, εγκαταστάθηκαν στην περιοχή Μπέρλιν-Ντάλεμ.

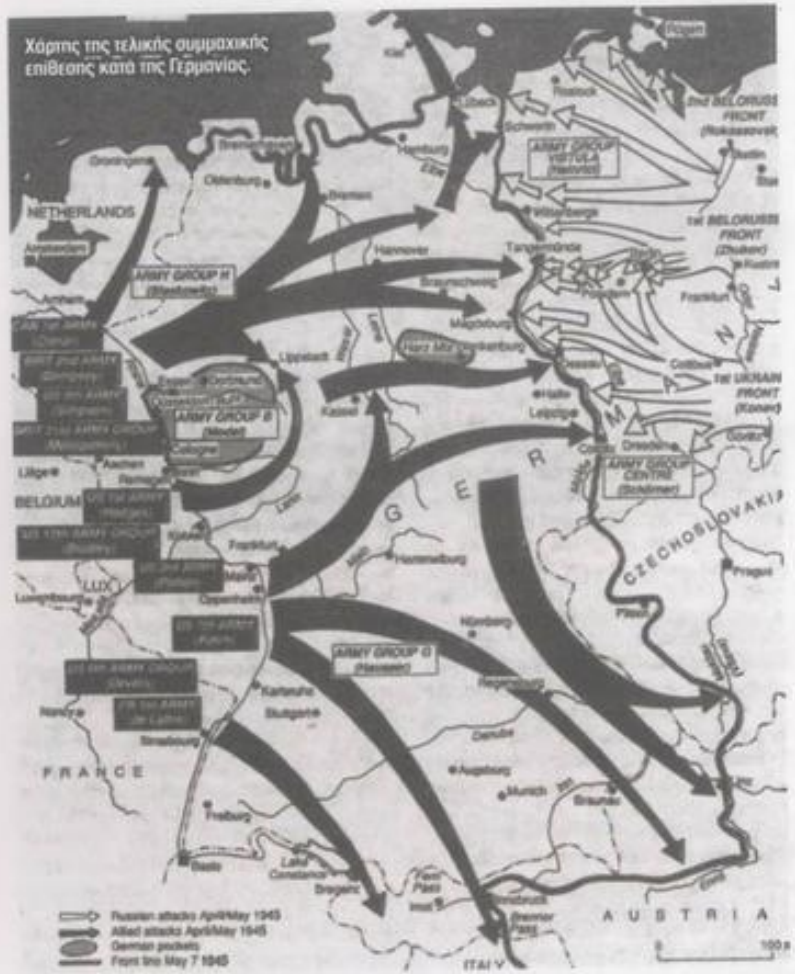

Χάρτης της τελικής συμμαχικής επίθεσης κατά της Γερμανίας.

Η τριχοτόμηση αυτή της γερμανικής διοίκησης θα είχε σημαντικές επιπτώσεις και στην εξέλιξη των επιχειρήσεων. Οι διαταγές προς τους μάχιμους σχηματισμούς εκπορεύονταν και από τα τρία κέντρα με αποτέλεσμα να δημιουργείται σύγχυση. Οι αξιωματικοί έπρεπε να μετακινούνται καθημερινά από το στρατηγείο τους ως την καγκελαρία για να παίρνουν μέρος στις συσκέψεις με τον Χίτλερ.

Ο τελευταίος μέρα με τη μέρα αντιμετώπιζε με όλο και μεγαλύτερη δυσπιστία τους στρατηγούς του, οι οποίοι - κατ'αυτόν - δεν είχαν τη θέληση να αντισταθούν.

Ως παράδειγμα χρησιμοποίησε την εκκένωση της Βαρσοβίας από τη φρουρά της - 4 εντελώς καταπονημένα τάγματα - για την οποία ο ίδιος δεν είχε ενημερωθεί! Προχώρησε λοιπόν στην έκδοση ειδικής διαταγής, βάση της οποίας κανένας στρατιωτικός διοικητής, κλιμακίου μεραρχίας και άνω, δεν θα είχε το δικαίωμα να εκτελέσει επίθεση ή υποχώρηση χωρίς προηγουμένως να έχει ενημερώσει τον Χίτλερ! Ήταν μια ακόμα «τρελή» διαταγή του «Φύρερ», η οποία αποστερούσε τους κατά τόπους διοικητές από κάθε δυνατότητα ανάπτυξης πρωτοβουλίας.

Αν αναλογιστεί κανείς και τις δυσκολίες στη μεταβίβαση διαταγών λόγω της εχθρικής δράσης, εκείνη την σκληρή για τον Γερμανικό Στρατό περίοδο, εύκολα θα φτάσει στο συμπέρασμα ότι η διαταγή του Χίτλερ ήταν συν τοις άλλοις και ανεφάρμοστη στην πράξη. Αν κάποιος διοικητής πιεζόταν ασφυκτικά από τον αντίπαλο δεν θα διέθετε στην πράξη τον αναγκαίο χρόνο για να ζητήσει και να λάβει την έγκριση του Χίτλερ για υποχώρηση. Ως τότε ήταν βέβαιο ότι η μονάδα του δεν θα υπήρχε πιά.

Την 30η Ιανουαρίου, με τους Σοβιετικούς στρατιώτες στις όχθες του Όντερ, 70 χλμ. μόλις από το Βερολίνο, ο Χίτλερ απηύθυνε το τελευταίο του ραδιοφωνικό μήνυμα προς τον γερμανικό λαό, με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 12 ετών ναζιστικής διακυβέρνησης της χώρας.

Στο διάγγελμά του ο Χίτλερ προειδοποίησε τους Γερμανούς, αλλά και τους δυτικούς, για την απειλή που αντιπροσώπευε η επικράτηση του κομμουνισμού στην Γερμανία και στην Ευρώπη γενικότερα, προσπαθώντας έτσι να φανατίσει τους Γερμανούς και να τρομάξει τους δυτικούς αντιπάλους του. Παράλληλα όμως έδωσε και τη διαταγή κατασκευής οχυρών θέσεων επί των υψωμάτων Ζέελοβ, τα οποία δέσποζαν της δυτικής όχθης του Όντερ. Αργότερα εξέδωσε και τη βασική διαταγή «Περί της προετοιμασίας της άμυνας της πρωτεύουσας του Ράιχ».

Βάση της διαταγής αυτής σχηματίστηκαν τρεις ζώνες άμυνας, τρεις ομόκεντροι αμυντικοί δακτύλιοι, η Εξωτερική Απαγορευμένη Ζώνη, η Εξωτερική Αμυντική Ζώνη και η Εσωτερική Αμυντική Ζώνη. Στην τελευταία περιλαμβάνονταν και όλα τα κυβερνητικά κτίρια - Καγκελερία, Υπουργείο Εξωτερικών κλπ.

Η τήξη των χιονιών επί του Όντερ και η εξάντληση της σοβιετικής επιθετικής ισχύος - ο Στρατάρχης Ζούκωφ υποστήριζε πάντως ήταν δυνατή μια κατά του Βερολίνου επίθεση εντός του Φεβρουαρίου - επέφεραν σχετική ανάπαυλα στο τεταμένο γερμανικό μέτωπο, η οποία λίγο-πολύ διατηρήθηκε ως τις 16 Απριλίου. Στο διάστημα αυτό ο Χίτλερ, ευρισκόμενος πάντα σε άσχημη φυσική και διανοητική κατάσταση, επισκέφθηκε το στρατηγείο και μονάδες της 9ης Στρατιάς. Ήταν η τελευταία του έξοδος από το Βερολίνο. Η εικόνα της πόλης πάντως που αντίκρυσε ήταν ζοφερή.

Η πόλη ήταν κατά το ήμισυ σχεδόν ισοπεδωμένη από τους συνεχείς βομβαρδισμούς. Όσες κατοικίες στέκονταν ακόμα, από θαύμα, όρθιες ήταν επίσης ερειπωμένες. Τα παράθυρα έχασκαν, σαν ανοικτοί τάφοι, χωρίς τζάμια και οι σειρήνες της αντιαεροπορικής άμυνας ούρλιαζαν συνεχώς δαιμονισμένα.

Οι κάτοικοι της πόλης, όσοι δεν είχαν στρατολογηθεί, ζούσαν ως προϊστορικοί τρωγλοδύτες μέσα στα χαλάσματα, αγωνιζόμενοι να επιβιώσουν. Η τάξη ωστόσο διατηρείτο ακόμα, έστω και υποτυπωδώς. Μαυραγορίτες, διασπορείς «ψευδών» ειδήσεων (όσοι τολμούσαν να πουν δημόσια ότι ο πόλεμος είχε χαθεί), λιποτάκτες ή συγγενείς λιποτακτών, πλήρωναν καθημερινά με τη ζωή τους τον παραλογισμό του «Φύρερ» να συνεχίζει έναν πόλεμο χαμένο. Αυτή τη φορά όμως η «πληρωμή δεν ήταν σε κατώτερο συνάλλαγμα, αλλά σε άρειο νόμισμα». Οι Γερμανοί ωστόσο εξακολουθούσαν να πιστεύουν ακόμα στον Χίτλερ ή σωστότερα να τρέμουν τους Σοβιετικούς. Όλοι τους είχαν ακούσει ιστορίες για τη συμπεριφορά των ανδρών του Ερυθρού Στρατού, στις ήδη κατακτημένες γερμανικές επαρχίες, ιστορίες φρίκης, ομαδικών βιασμών, εκτελέσεων για ένα ρολόι χειρός, λεπλασιών και πυρπολύσεων, οι οποίες σε πάρα πολλές περιπτώσεις ήταν απόλυτα αληθινές.

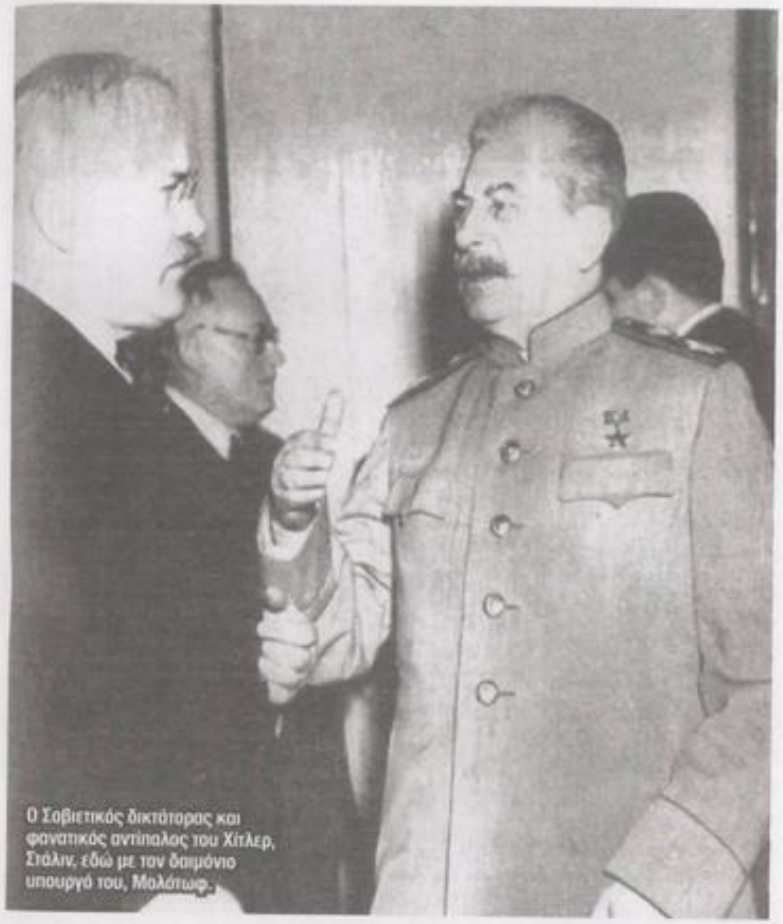

Ο Σοβιετικός δικτάτορας και φανατικός αντίπαλος του Χίτλερ, Στάλιν, εδώ με τον δαιμόνιο υπουργό του, Μολότωφ.

Οι Σοβιετικοί στρατιώτες, κατώτερου μορφωτικού επιπέδου, στην συντριπτική τους πλειοψηφία είχαν μάθει να μισούν δογματικά τον αντίπαλο, έναν αντίπαλο που πρώτος, με βάση κάποιες πλίθιες φυλετικές θεωρίες, έκαψε, βίασε, σκότωσε τις γυναίκες, τους γονείς και τα παιδιά τους. Οι Σοβιετικοί στρατιώτες δεν είχαν κανένα λόγο να φερθούν ευγενικά στους Γερμανούς, οι οποίοι δεν τους θεωρούσαν καν ανθρώπους και πραγματικά φέρθηκαν ζωωδώς.

Ο στρατηγός Γκουντέριαν, πρωτεργάτης της άμυνας της Γερμανίας από τους προελαύνοντες Σοβιετικούς. Αποπέμφθηκε από τον Χίτλερ.

Ο Χίτλερ όμως, εμπρός στο φανατικό του όραμα, δεν σεβάστηκε ούτε καν το αίμα του λαού του, το οποίο είχε έρθει η ώρα να ρεύσει άφθονο. Θα έδινε την τελευταία του μάχη στο Βερολίνο και θα παρέδιδε στους νικητές του μιά χώρα αφανισμένη, σύμφωνα με το έθος των αρχαίων Γερμανών πολεμιστών. Ο μύθος των Βαλκυριών ξαναζούσε μέσα στο μυαλό του. Ευτυχώς για τη Γερμανία βρέθηκε ένας άνδρας, ο Άλμπερ Σπέερ και αγνόησε την διαταγή της καμένης της του «Φύρερ».

Αντίθετα ο Χίτλερ, χαμένος στις φαντασιώσεις του, πίστευε ότι: «Θα ήταν δυνατό να προκαλέσω ρίξη ανάμεσα στους Συμμάχους. Πρέπει να κερδίσουμε χρόνο», έλεγε συνεχώς. Αν ο Χίτλερ το διάστημα αυτό διατηρούσε στοιχειώδη πνευματική διαύγεια, θα ήταν σε θέση να αντιληφθεί ότι δεν υπήρχε περίπτωση να επαληθευτεί η προσδοκία του. Ακόμα και μετά τον θάνατο του Ρούσβελτ, ο οποίος πανηγυρίστηκε έντονα από τον Χίτλερ και τον Γκαίμπελς, ο αντίπαλος συνασπισμός δεν διασπάστηκε. Μαρτυρίες αναφέρουν ότι στο άκουσμα της είδησης ο Χίτλερ πετάχτηκε όρθιος και χαρούμενος άρχισε να λέει: «Πάντα δεν σας το έλεγα; Είχα προαίσθημα». Το ζητούμενο για τον Χίτλερ, στο στάδιο αυτό του πολέμου, δεν ήταν να σώσει τη Γερμανία, όπως διατεινόταν, ήταν να σώσει την εθνικοσοσιαλιστική Γερμανία.

Όπως και ο Χίμμλερ, ο Χίτλερ πίστευε ότι οι δυτικοί ήταν δυνατό να επιτρέψουν τη διατήρηση στην εξουσία του εθνικοσοσιαλιστικού κόμματος και μετά το πέρας του πολέμου. Το πρόβλημά τους ήταν οι Σοβιετικοί. Οι δυτικοί ωστόσο δεν επαλήθευσαν τις ελπίδες ούτε του Χίτλερ, ούτε του Χίμμλερ. Επέμειναν στην άνευ όρων συνθηκολόγηση της Γερμανίας, ως βασικό όρο για τον τερματισμό του πολέμου. Και οι Σοβιετικοί απλά έριξαν τις μάζες τους στην επίθεση, έτοιμοι να νικήσουν σε μια αιματηρότατη μάχη, η οποία δεν υπήρχε λόγος να λάβει χώρα. Τέσσερις μόλις μέρες μετά την έναρξη της επίθεσής τους, οι Σοβιετικοί είχαν διασπάσει το γερμανικό μέτωπο βόρεια και νότια της πόλης του Βερολίνου και με ταχύ ρυθμό προχωρούσαν στην περικύκλωση της πόλης.

Οι γερμανικές δυνάμεις δεν ήταν σε θέση να τους αμφισβητήσουν, ούτε για μια στιγμή, το πεδίο της μάχης. Η υπεροχή των Σοβιετικών ήταν τόσο μεγάλη ώστε κανείς -εχέφρων- δεν είχε αμφιβολία για το αποτέλεσμα.

Υπήρχε όμως κάποιος που αρνείτο κατηγορηματικά να δεί την πραγματικότητα. Την 20η μάλιστα Απριλίου γίορταζε τα 56α του γενέθλια. Ήταν φυσικά ο Αδόλφος Χίτλερ, ο «Φύρερ» του γερμανικού έθνους. Ο γερμανικός λαός ενημερώθηκε μέσω ραδιοφώνου για το ευχάριστο συμβάν, από τον υπουργό Προπαγάνδας Γκαίμπελς, ο οποίος τι άλλο, προπαγάνδησε την τυφλή υπακοή στον «Φύρερ». *«Αν σήμερα η Γερμανία ζει το οφείλουμε σε αυτόν, αν η Ευρώπη και ο δυτικός πολιτισμός δεν έχουν ακόμα παρασυρθεί και γκρεμισθεί στο βάραθρο που ανοίγεται μπροστά μας, σε αυτόν και μόνο το οφείλουμε... Ο αρχηγός της αντίπαλης συνωμοσίας κτυπήθηκε ανελέπτα από τη μοίρα, τη μοίρα που διαφύλαξε ανέπαφο, στις 20 Ιουλίου 1944, τον Φύρερ... Ποιός άλλος θα μπορούσε να σταθεί καλύτερα στο ύψος του δικαστή της παγκόσμιας κρίσης καλύτερα από τον Φύρερ;... Εμείς του φωνάζουμε: διάταξέ μας Φύρερ και εμείς υπακούμε, γιατί αυτός γνωρίζει και μπορεί...».* Με τους Σοβιετικούς σε απόσταση μόλις 30 χλμ. από την ισοπεδωμένη πόλη και τις οβίδες τους να σκορπούν τον θάνατο δεν πρέπει να ήταν πολλοί εκείνοι που τις ώρες αυτές θα αναζητούσαν τον καλύτερο του Χίτλερ «δικαστή της παγκόσμιας κρίσης»! Η πρώτη σοβιετική οβίδα «προσγειώθηκε» στο Βερολίνο στις 11.30 της 20ης Απριλίου, στην πλατεία Χέρμαν, αποτελώντας το δώρο των γενεθλίων των Σοβιετικών προς τον «Φύρερ».

Στο μεταξύ οι Σοβιετικοί, οι οποίοι δεν είχαν έτσι και αλλιώς τέτοιου τύπου φιλοσοφικές ανησυχίες, συνέχιζαν ακάθεκτοι να προελαύνουν, λές και δεν ένιωθαν τίποτα από την τραγικότητα και την ιερότητα της στιγμής των τελευταίων γενεθλίων του «Φύρερ». Το πρωινό της 20ης Απριλίου το τηλέφωνο ηχούσε διαμονισμένα στο τηλεφωνικό κέντρο του υπογείου καταφυγίου. Ο αυλοκόλακας στρατηγός Κρεμπς, αντικαταστάτης του Γκουντέριαν, ελάμβανε συνεχώς κακές ειδήσεις. Οι εγκαταστάσεις του OKW στο Τσόζεν θα καταλαμβανόταν από λεπτό σε λεπτό από τις σοβιετικές δυνάμεις.

Συνάντηση Γερμανού και Σοβιετικού αξιωματικού τον Σεπτέμβριο του 1939. Ο φαιός και ο ερυθρός φασισμός ήταν τότε αδελφωμένοι. Οι Σοβιετικοί και ο «Πατεροΰλης» Στάλιν θα μετανοούσαν πικρά για τη συμφωνία αυτή.

Ο επικεφαλής του λόχου στρατηγείου επικοινώνησε με τον Κρεμπς και του ζήτησε την άδεια να εγκαταλείψει το αρχηγείο, αφού πρώτα καταστρέψει τα αρχεία και το υλικό. Ο Κρέμπς όμως του αρνήθηκε την άδεια. Έπρεπε να ενημερώσει πρώτα τον «Φύρερ» και να δώσει εκείνος την διαταγή υποχώρησης ενός λόχου!!! Τελικά η διαταγή υποχώρησης δόθηκε στις 13.00, οκτώ ολόκληρες ώρες μετά το πρώτο τηλεφώνημα. Ως τότε βέβαια είχαν χαθεί τα 4/5 των ανδρών του λόχου. Το γεγονός εντασσόταν στα πλαίσια της φανατικής αντίστασης που έπρεπε να προβληθεί, έστω και χωρίς ουσιαστικό, πρακτικό αντίκρυσμα.

Στο νότιο μέτωπο η 9η Στρατιά, ηττημένη και καταπονημένη, δεν ήταν σε θέση να κρατήσει πλέον τις θέσεις της. Ο διοικητής της Ομάδας Στρατιών Βιστούλα, στην οποία εντασσόταν η στρατιά, Στρατηγός Χαϊνρίτσι, επικοινώνησε επίσης με τον Κρεμπς ζητώντας του να πείσει τον Χίτλερ να εγκρίνει την υποχώρηση της στρατιάς σε νέες θέσεις εγγύτερα του Βερολίνου. Το αίτημά του, όπως ήταν φυσικό, απορρίφθηκε και ο Χίτλερ, μέσω του Κρεμπς, ζήτησε από τον διοικητή της στρατιάς Στρατηγό Μπούσε, να κρατήσει τις θέσεις του, καλύπτοντας με «κάποιον τρόπο» και τις δύο εκτεθειμένες πτέρυγες και τα νώτα του! Ήταν φανερό ότι ο Χίτλερ είχε πλέον χάσει κάθε αίσθηση της πραγματικότητας ή του γελοίου.

Εκείνο το πρωινό πάντως, ο Χίτλερ ένιωθε κουρασμένος και δεν σηκώθηκε από το κρεββάτι πριν τις 11.00. Νωρίς το απόγευμα άρχισαν να καταφτάνουν οι καλεσμένοι για να ευχηθούν τα χρόνια πολλά στον «Φύρερ». Όλοι ήταν εκεί, ο Γκαίρινγκ, ο Χίμμλερ, ο Γκαίμπελς, ο «Μέγας» Ναύαρχος Νταίνιτς, ο Ρίμπεντροπ, ο Σέερ, το αχώριστο δίδυμο, οι Κάιτελ και Γιόντλ, οι Μπούργκντορφ και Κρεμπς και ο Άρθουρ Άξμαν, ο ηγέτης της Χιτλερικής Νεολαίας. Ο τελευταίος είχε ένα ασυνήθιστο δώρο να προσφέρει στον Χίτλερ, μια ομάδα παιδιών, μεταξύ 12 και 16 ετών. Τα παιδιά, μέλη της Νεολαίας, αφού τους προσφέρθηκε ζεστή σοκολάτα, τάχθηκαν σε παράταξη στον πίσω κήπο της Καγκελαρίας. Τότε η πύλη του καταφυγίου άνοιξε και ο Χίτλερ εξήλθε. Ήταν εξασθενισμένος και κούτσαινε από το αριστερό πόδι. Ο Χίτλερ πλησίασε τα παιδιά, υποψήφιους

μάρτυρες ενός χαμένου σκοπού, τα παρασημοφόρησε και τα χάιδεψε. Κατόπιν τα ευχαρίστησε για την πίστη τους και αποχώρησε. Τα παιδιά τον αποχαιρέτησαν με ένα διαπεραστικό «Χάιλ Χίτλερ». Ο Χίτλερ είχε βρει τους μάρτυρές του.

Μετά το πέρας της «σεμνής» αυτής τελετής, ο Χίτλερ στράφηκε προς τους καλεσμένους του και αντάλλαξε χειραψία με όλους τους. Ιδιαίτερα τίμησε τον Στρατάρχη Κάιτελ. «Δεν πρόκειται να σας ξεχάσω ποτέ», του είπε. «Δεν πρόκειται να ξεχάσω ποτέ ότι με σώσατε κατά τη συνωμοσία και με φυγαδεύσατε στο Ράστενμπουργκ. Ήταν οι σωστές αποφάσεις και οι σωστές ενέργειες τότε». Μετά τον εορτασμό των γενεθλίων του, όλοι οι καλεσμένοι και ο ίδιος ο Χίτλερ πέρασαν στην αίθουσα των συσκέψεων. Το κύριο πρόβλημα που τέθηκε προς συζήτηση ήταν η διατήρηση της γεωγραφικής ενότητας του Ράιχ, το οποίο κινδύνευε με διχοτόμηση. Σε λίγες μέρες ή και ώρες ήταν πιθανό να είχε επιτευχθεί, από τον εχθρό, η πλήρης περικύκλωση του Βερολίνου. Οι περισσότεροι λοιπόν καλεσμένοι επιθυμούσαν διακαώς να μάθουν αν ο «Φύρερ» τους ήταν διατεθειμένος να εγκαταλείψει το Βερολίνο και να μεταφερθεί, μαζί με την έδρα της κυβέρνησης, στον Νότο, όπου έλαμβανε ακόμα χώρα συγκροτημένος αγώνας. Η μεταφορά της έδρας της κυβέρνησης θα εξασφάλιζε φυσικά και τη δική τους φυγή προς τη σωτηρία. Αυτό μάλλον ήταν και το μεγάλο τους πρόβλημα, η προσωπική τους σωτηρία. Θα ήταν όμως άδικο να καταλογιστούν οι ίδιες μικρόψυχες προθέσεις σε όλους. Οι Κάιτελ, Γκαίμπελς και Γιόντλ για παράδειγμα, δεν εγκατέλειψαν τον ηγέτη τους στον τελευταίο του αγώνα. Αντίθετα η «παλαιά συντροφιά» του κόμματος, οι Γκαίρινγκ και Χίμμλερ, όχι μόνο έφυγαν αλλά και κατά μία έννοια πρόδωσαν τον Χίτλερ και τα πιστεύω τους, αν βέβαια είχαν κάποια.

Ο Χίτλερ πάντως δεν απάντησε, άμεσα τουλάχιστον, στο ερώτημα περί παραμονής του ή όχι στο Βερολίνο. Το μεγαλύτερο σημείο αναγνώρισης του κινδύνου στο οποίο έφτασε ήταν να διατάξει τη συγκρότηση δύο διοικήσεων, σε περίπτωση αποκοπής της πρωτεύουσας από την υπόλοιπη Γερμανία. Τη διοίκηση στον Βορρά θα αναλάμβανε, έχοντας απόλυτες εξουσίες, ο Ναύαρχος Νταίνιτς.

Στον Νότο τη διοίκηση θα αναλάμβανε, υπαγόμενος όμως απευθείας στον Χίτλερ, ο Στρατάρχης της Λουφτβάφφε Κέσσερλινγκ. Ωστόσο η σοβιετική προέλαση πίεζε ασφυκτικά και η αντιμετώπισή της απαιτούσε τη λήψη αποφάσεων. Το βράδυ της ίδιας μέρας τόσο ο Χίμμλερ, όσο και ο Γκαίρινγκ εγκατέλειψαν το Βερολίνο. Οι «χρυσοί φασιανοί», όπως το αλάνθαστο λαϊκό αισθητήριο τους ονόμασε, ήταν σοβαρά απασχολημένοι με την προετοιμασία της αναχώρησής τους. Ο Γκαίρινγκ σπατάλησε πολλές ώρες επιθεωρώντας τα πολύτιμα έργα τέχνης που θα έπαιρνε μαζί του.

Στο διάστημα μεταξύ 20 και 23 Απριλίου πραγματοποιήθηκαν 20 πτήσεις από το πολιορκημένο Βερολίνο προς την ελεύθερη Γερμανία. Με ένα από τα αεροσκάφη μεταφέρθηκε η γκαρνταρόμπα της Εύας Μπράουν, της υπέροχα έξυπνης Αρίας, μετέπειτα συζύγου του Χίτλερ. Δυστυχώς για αυτήν, το αεροσκάφος συνετρίβη. Αγωνιώντας για την τύχη της γκαρνταρόμπας της η Εύα, έγραψε στην αδερφή της Γκρετλ, σύζυγο του Φέγγελεΐν, την εξής απίστευτη επιστολή: *«Έφτασε ο Αρντ (υπηρέτης του Χίτλερ που ταξίδευε με το μοιραίο αεροσκάφος) με την επιστολή μου και τις βαλίτσες μου; Εδώ ακούσαμε ότι το αεροσκάφος καθυστέρησε. Ελπίζω ο δρ. Μορέλλ (ο οποίος ταξίδευε με άλλο αεροσκάφος) να φτάσει σε εσάς ασφαλής με τα κοσμήματά μου. Θα ήταν πραγματικά τρομερό αν χανόταν»...*

Το επόμενο πρωινό (21η Απριλίου) και ενώ η έξοδος των αξιωματούχων του κόμματος και μερικών τυχερών που κατόρθωσαν να εξασφαλίσουν τις αναγκαίες άδειες συνεχιζόταν, ο Χίτλερ ξύπνησε, στις 09.30, από τον ήχο των σοβιετικών οβίδων, οι οποίες κατέσκαπταν πλέον το Βερολίνο. Αδυνατώντας να πιστέψει ότι οι εκρήξεις προέρχονταν από τις οβίδες του σοβιετικού πυροβολικού, ο Χίτλερ αναζήτησε τον Κρεμπς. Ταυτόχρονα επικοινώνησε με τον Πτέραρχο Κόλλερ, αντικαταστάτη στο αρχηγείο του Γκαίρινγκ, και πιστεύοντας ότι επρόκειτο για αεροπορική επιδρομή, τον επετίμησε γιατί δεν είχε φροντίσει να μεταφερθούν στο Βερολινό οι ισχυροί προβολείς αντιαεροπορικής άμυνας, που υπήρχαν στην Πράγα.

Ο Γκαίμπελς επί το έργο, μιλά από το ραδιόφωνο προς τον γερμανικό λαό.

Ο δυστυχής πτέραρχος επικαλέσθηκε λόγους ασφαλείας κατά τη μεταφορά για να λάβει την απάντηση: «Καλά. Θα κάνουμε χωρίς τους προβολείς και τη Λουφτβάφφε. Θα διατάξω όμως να εκτελεστούν όλοι οι επιτελείς σας». Μόνο μετά τη διαβεβαίωση του Στρατηγού Κρεμπς πείστηκε τελικά για το αυτονόητο. Οι «Ρώσοι» είχαν προελάσει ταχύτατα. Οι γερμανικές δυνάμεις δεν ήταν σε θέση να προβάλουν οργανωμένη αντίσταση. Κάθε τους δε προσπάθεια κονιορτοποιείτο από τις κεραυνοβόλες συγκεντρώσεις πυρών του πολυάριθμου πυροβολικού και της αεροπορίας.

Στις 14.30 έλαβε χώρα, στο μπούνκερ, η καθιερωμένη μεσημβρινή σύσκεψη. Παρόντες ήταν, εκτός του Χίτλερ και του Κρεμπς, οι Κάιτελ και Νταίνιτς. Η πλέον ανησυχητική εξέλιξη ήταν η εις βάθος προώθηση των Σοβιετικών στον βόρειο τομέα της πόλης. Προς αντιμετώπιση της απειλής, ο Χίτλερ οργάνωσε μόνος του «μία αντεπίθεση, που θα πέταγε τους Ρώσους πίσω, πέρα από τον Όντερ». Την ευθύνη διεξαγωγής της επίθεσης ανέλαβε ο Στρατηγός Φέλιξ Στάινερ των SS, επικεφαλής της «11ης Στρατιάς». Στην προκειμένη περίπτωση ο Χίτλερ θα ανακάλυπτε μόνος του το μέγεθος της φαντασιοπληξίας του. Ποτέ του όμως δεν είχε το θάρρος να παραδεχτεί τα σφάλματά του (μόνο μετά την καταστροφή του Στάλινγκραντ ανέλαβε, ενώπιον του Μάνσταϊν, την ευθύνη της συμφοράς). Ήταν πολύ πιό εύκολο να χρεώνει τις αποτυχίες των δικών του επιλογών στη «δειλία» των στρατηγών του. Ο Χίτλερ υπολόγιζε ότι οι δυνάμεις του Στάινερ θα πλαγιοκοπούσαν το πλευρό των προελαυνουσών δυνάμεων του Ζούκωφ και θα τους κατάφερναν τέτοιο πλήγμα, ώστε θα τις εξανάγκαζαν σε άτακτη υποχώρηση.

Παράλληλα στο νοτίως της πόλης μέτωπο, η σχεδόν από παντού κυκλωμένη 9η Στρατιά, διατασσόταν να επιτεθεί και «να καταστρέψει τις θωρακισμένες δυνάμεις του Κόνιεφ, που βρίσκονταν στα νώτα της»! Η περιβόητη «επίθεση Στάινερ», προσωπική, όπως ειπώθηκε έμπνευση του «Φύρερ», όχι μόνο δεν είχε ελπίδες επιτυχίας, αλλά δεν ήταν καν δυνατό να εκδηλωθεί. Υποτίθεται ότι ο Στάινερ διέθετε 5 μεραρχίες τεθωρακισμένων και τεθωρακισμένων γρεναδιέρων (PanzerGrenadier),

ενώ την επίθεσή του θα υποστήριζε η Λουφτβάφφε (!) και όλο το διαθέσιμο πυροβολικό. Οι μονάδες του Στάινερ ενισχύθηκαν με ένα συνονθύλευμα ανδρών κάθε ηλικίας και καταγωγής, οπλισμένων με κάθε διαθέσιμο όπλο, από αντιαρματικές γροθιές ως ιταλικά υποπολυβόλα. Με διαταγή του, που απέστειλε στις 16.50 της 21ης Απριλίου στον ίδιο τον Στάινερ, ο Χίτλερ τον καθιστούσε υπέυθυνο για την πιστή εκτέλεση των διαταγών. Η ποινή για την μη ορθή εκτέλεση ήταν ο θάνατος, όπως του έγραψε. «Από την επιτυχία της αποστολής σας εξαρτάται η τύχη της γερμανικής πρωτεύουσας», έγραφε. Ωστόσο ο Στάινερ, ασχέτως με το αν επιθυμούσε ή δεν επιθυμούσε - όπως υποστηρίζουν ορισμένοι - να επιτεθεί, δεν είχε τίποτα για να επιτεθεί με αυτό. Εξαλλού ήταν τόσο μεγάλη η ταχύτητα της ρωσικής προέλασης, ώστε και οι λίγες αξιόμαχες μονάδες του Στάινερ διατέθηκαν για την στήριξη του καταρρέοντος μετώπου, της ιδίας 11ης και της 3ης Τεθωρακισμένης Στρατιάς.

Ο Στάινερ δεν διέθετε καύσιμα, ούτε καν πυροβολικό και φυσικά δεν ετίθετο θέμα υποστήριξής του από την ανύπαρκτη πλέον Λουφτβάφφε, της οποίας ορισμένοι θαρραλέοι πιλότοι εκτελούσαν ακόμα κάποιες μεμονωμένες «καταδρομικές» πτήσεις. Οι δε «μεραρχίες» του Στάινερ δεν είχαν παρά την ισχύ το πολύ συντάγματος. Ο Χίτλερ όμως, όπως εξομολογήθηκε στον Κάιτελ σκόπευε να πολεμήσει. «Θα συνεχίσω τη μάχη όσο μου μένει έστω και ένας στρατιώτης», του είπε. Είναι αλήθεια ότι την φαντασιοπληξία του Χίτλερ, αναφορικά με την περίφημη επίθεση Στάινερ, υποδαύλιζε ή τουλάχιστον δεν χαλιναγώγησε και το OKW.

Ο ίδιος ο Γιόντλ εξέφρασε, ενώπιον του Χίτλερ τη βεβαιότητα, ότι οι δυνάμεις του Στάινερ ήταν ικανές να αναχαιτήσουν τις δυνάμεις του Ζούκωφ - 40 περίπου μεραρχίες και ταξιαρχίες. Ο ίδιος ο Στάινερ άλλωστε δήλωσε το 1948: «Δεν είχα τίποτα για να επιτεθώ με αυτό. Οι τρεις εφεδρικές μεραρχίες που τέθηκαν υπό τις διαταγές μου, στο Σορφέιντε, είχαν επίσης διαταχθεί από το OKW να υποστηρίξουν την σε απελπιστική κατάσταση ευρισκόμενη 2α Στρατιά και είχαν εμπλακεί σε μια μάταια προσπάθεια να σταματήσουν τη ρωσική διείσδυση προς τα δυτικά.

Οι ηγέτες των Συμμάχων στη Γιάλτα. Η απόφασή τους για συνέχιση του πολέμου ως την άνευ όρων συνθηκολόγηση της Γερμανίας έθεσε τέρμα στις ονειροπολήσεις του Χίτλερ και των συνεργατών για το περιβόητο «διπλωματικό πραξικόπημα».

Οι δύο νέες μεραρχίες που είχε υποσχεθεί να μου διαθέσει η Ομάδα Στρατιών Βιστούλα, δεν έφτασαν ποτέ. Αρνήθηκα να εμπλέξω αυτό το συνονθύλευμα των ανεκπαιδεύτων ανδρών. Δεν ήθελα να χάσω τους στρατιώτες μου σε μιά επιχείρηση εξ αρχής καταδικασμένη σε αποτυχία. Το σχέδιο της επίθεσης βασιζόταν σε δεδομένα τα οποία πλεόν δεν ίσχυαν, παρά μόνο στη φαντασία της Καγκελαρίας».

Δίπλα από την Καγκελαρία και το υπόγειο καταφύγιο, ένα άλλο κορυφαίο στέλεχος του Εθνικοσοσιαλιστικού Κόμματος, ο δόκτωρ της προπαγάνδας Γκαίμπελς, μιλούσε για τελευταία φορά με στελέχη του υπουργείου του. Ήταν καταπονημένος και ο λόγος του ξεπερνούσε τα όρια του γελοίου, ήταν ασυνάρτητα τραγικός.

Αφού δήλωσε στο κατάπληκτο ακροατήριό του ότι ο γερμανικός λαός δεν ήταν αντάξιος του «Φύρερ» του, κατηγόρησε τόσο τον γερμανικό λαό, όσο και τους στρατηγούς - τα συνήθη εξιλαστήρια θύματα - για δειλία ενώπιον του εχθρού. Ήταν ωστόσο αυτοί οι «δειλοί» στρατηγοί και τα παιδιά του γερμανικού λαού που στήριξαν τον ίδιο και τον «κύριό» του επί τόσα χρόνια στην εξουσία.

Ήταν οι στρατηγοί και τα παιδιά του γερμανικού λαού, που αυτοί διοικούσαν, που έφτασαν τη γερμανική σημαία ως τον Καύκασο. Ο ίδιος τουλάχιστον, που δεν είχε ποτέ του σηκώσει όπλο, δεν είχε το δικαίωμα να είναι σε τέτοιο βαθμό αχάριστος. Οι Γερμανοί τα έδωσαν πραγματικά όλα για το κόμμα και τον «Φύρερ» και ακόμα και τότε πολεμούσαν σκληρά, αν και ήδη γνώριζαν - οι μη φανατικοί ναζιστές τουλάχιστον - ότι η υπόθεσή τους ήταν χαμένη.

Οι Γερμανοί στρατιώτες ποτέ δεν δείλιασαν, ως το τέλος. Οι κομματικοί στρατιώτες ήταν που εγκατέλειψαν τη μάχη και ασχολούντο με τη «σύλληψη» λιποτακτών. Υπήρξαν μάλιστα στιγμές που τα SS συγκρούστηκαν με τους βετεράνους γρεναδιέρους του στρατού.

Ο Στρατηγός Μούμμερτ, διοικητής τεθωρακισμένης μεραρχίας του στρατού, εξεμάνη όταν «οι νεαροί αυτοί αγροίκοι (εννοεί τους άνδρες των SS)» κατεδίωκαν τους άνδρες της μεραρχίας του, της πλέον τιμημένης «με φύλλα δρυός».

Όσον αφορά τον φανατισμό των αλλοδαπών κυρίως SS, αυτός πήγαζε ασφαλώς από την ιδεολογική τους διαφορά με τους Σοβιετικούς στρατιώτες αλλά και - μάλλον πολύ περισσότερο - από τη βεβαιότητα της τύχης που τους ανάμενε αν έπεφταν ζωντανοί στα χέρια των αντιπάλων τους. Είχε έρθει η ώρα της Νέμεσης. Το χυμένο αίμα βοούσε.

Όλη τη νύκτα τα σοβιετικά πυροβόλα ξερνούσαν φωτιά και θάνατο. Οι άμαχοι Βερολινέζοι κούρνιαζαν, όπως όπως, στριμωγμένοι στα καταφύγια και στις στοές του μετρό. Παντού αντηχούσαν οι σπαρακτικές κραυγές των πληγωμένων, που πέθαιναν αβοήθητοι υπηρετώντας τη ματαιοδοξία ενός και μόνο ανδρός. Μέσα στο μισοσκόταδο η αποφορά του αίματος και ο βρώμικος, από τον συνωστισμό αέρας, καθιστούσαν την ατμόσφαιρα αποπνυκτική. Όλη εκείνη τη νύκτα ο Χίτλερ, ασφαλής μέσα στον ίδιο του τον τάφο, ξαγρυπνούσε επίσης. Αυτά τα καταρραμένα ρώσικα πυροβόλα δεν τον άφηναν να ησυχάσει, να αναπαύσει το ταλαιπωρημένο πνεύμα του. Στις 09.00 ο Χίτλερ άφησε το κρεβάτι του. Αμέσως μετά ζήτησε να του αναφέρουν τα σχετικά με την εξέλιξη της επίθεσης του Στάινερ. Οι πληροφορίες όμως ήταν συγκεχημένες. Από το αρχηγείο των SS εστάλη η πληροφορία ότι η επίθεση εκτοξεύθηκε. Αντίθετα το αρχηγείο της Λουφτβάφφε ανέφερε ότι η επίθεση δεν είχε καν εκδηλωθεί. Σε αυτό το κλίμα άρχισε στις 15.00 η σύσκεψη επί της στρατιωτικής κατάστασης της 22ας Απριλίου. Παρόντες ήταν ο Κρεμπς, ο Κάιτελ, ο Γιόντλ, ο Μπόρμαν, ο Μπούργκνταρφ και δύο γραμματείς. Ο Νταίνιτς είχε φύγει το προηγούμενο βράδυ από το Βερολίνο κατευθυνόμενος στο νέο του στρατηγείο, στην περιοχή του Σλέσβιγκ-Χόλσταϊν.

Η σύσκεψη άρχισε με την ανάλυση της στρατιωτικής κατάστασης από τον Γιόντλ και τον Κρεμπς. Η ατμόσφαιρα όμως κατέστη ζοφερή όταν οι στρατηγοί έθιξαν το επίμαχο θέμα, την «επίθεση Στάινερ». Η επίθεση δεν είχε καν εκδηλωθεί. Παρά τον «σοφό» σχεδιασμό από μέρους του, παρά τις απειλές που εκτόξευσε κατά του Στάινερ, η επίθεση δεν εκδηλώθηκε ποτέ. Αυτό ήταν βαρύ πλήγμα για τον Χίτλερ, ο οποίος έξαλλος κυριολεκτικά άρχισε να κραυγάζει. Επί τρεις ώρες οι ακροατές του έτρεμαν μπροστά στην οργή του.

Σύμφωνα με τις μαρτυρίες των παρευρισκομένων και κυρίως των υπηρετών, ο Χίτλερ κατηγορούσε, με ιδιαίτερα οργισμένο ύφος, τους στρατηγούς του που τον πρόδωσαν. «Ο πόλεμος χάθηκε. Αρνούμαι να συνεχίσω. Οι στρατηγοί μου αποφάσισαν να με προδώσουν. Τίποτα πιά δεν έχει νόημα», έλεγε. Σύμφωνα με τον αξιωματικό σύνδεσμο της αεροπορίας Φολκ, οι λόγοι του Χίτλερ έχουν ως εξής: *«Βλέπω ότι η μάχη έχει χαθεί και αισθάνομαι προδομένος από αυτούς που εμπιστεύθηκα. Έχω αποφασίσει να μείνω στην πρωτεύουσα και να πολεμήσω τον Μπολσεβικισμό. Θα αναλάβω προσωπικά τη διεύθυνση της μάχης».*

Σε γενικές γραμμές, οι λόγοι αυτοί του Χίτλερ έδειχναν έναν άνθρωπο ψυχικά ασθενή, αν όχι φρενοβλαβή. Είχε πλέον χάσει κάθε αίσθηση του μέτρου και κατηγορούσε όλους τους άλλους για μιά κατάσταση την οποία, εν πολλοίς, ο ίδιος φρόντισε για τη διαμόρφωσή της. Και πως ήταν δυνατό, ο άνθρωπος αυτός να φέρει ακόμα την επωνυμία «Φύρερ», τη στιγμή που πρωταρχική υποχρέωση ενός ηγέτη είναι να αναλαμβάνει τις ευθύνες του και να προστατεύει, και με τη ζωή του ακόμα, τον λαό του; Ο Χίτλερ χαμένος μέσα στους σκοτεινούς λαβυρίνθους του αρρωστημένου νου του, διέπραττε συνεχώς «ύβρεις», με την αρχαιοελληνική έννοια της λέξης, δείχνοντας καθημερινά πόσο κατώτερος των περιστάσων ήταν τελικά.

Είναι βέβαια αλήθεια ότι ο Χίτλερ δεν υπήρξε ποτέ του πολιτικός. Ήταν στρατιώτης και ως στρατιώτης πέθανε. Στην συγκεκριμένη όμως φάση του πολέμου όφειλε, για να ελαττώσει τις πληγές στη χώρα και στον λαό του, να τερματίσει τον πόλεμο. Το πρωικό ιδεώδες των Νιμπελούνγκεν, που είχε στο μυαλό του, ήταν εντελώς ανεφάρμοστο στα δεδομένα της εποχής. Όσο γενναία και αν πολεμούσαν τα ταλαίπωρα του στρατεύματα, αυτά που του χάρισαν άλλωστε τόσους θριάμβους στο παρελθόν, δεν ήταν πιά σε θέση να αντιμετωπίσουν τη συντριπτική υλική και αριθμητική υπεροχή ενός εχθρού, τον οποίον οι ίδιοι κατέστησαν θανάσιμο αντίπαλό τους. Ειδικά η περίπτωση του Στάινερ, μάλλον άδικα ενεπλάκη με την «προδοσία» του «πιστού Χίμμλερ» - την απόπειρά του να έλθει σε απευθείας διαπραγματεύσεις με τους δυτικούς, προσφέροντάς τους τη συμμαχία της Γερμανίας κατά των Σοβιετικών - η οποία έλαβε χώρα μερικές μέρες αργότερα.

Οι παρευρισκόμενοι στη σύσκεψη, μάταια προσπαθούσαν να πείσουν τον Χίτλερ ότι δεν συνέτρεχε λόγος να είναι απελπισμένος. Μπορούσε ακόμα να εγκαταλείψει το Βερολίνο και να συνεχίσει τον αγώνα είτε στο Βορρά, είτε στον Νότο. Ο Χίτλερ όμως ήταν αμετάπιστος.

Το Βερολίνο ήταν για αυτόν ένα σύμβολο. Η άρνησή του πάντως να εγκαταλείψει το καταδικασμένο Βερολίνο, δίνει απάντηση σε όσους υποστηρίζουν την άποψη πως ο Χίτλερ παρέμεινε στην πόλη για να κερδίσει χρόνο πολεμώντας.

Αν πραγματικά επιθυμούσε να κερδίσει χρόνο θα έφευγε από το Βερολίνο και θα συνέχιζε τον πόλεμο, για όσο περισσότερο μπορούσε. Σε τελευταία ανάλυση υπήρχαν και άλλες πόλεις στη Γερμανία στις οποίες ο Χίτλερ θα μπορούσε να γίνει ολοκαύτωμα. Ακόμα και το ίνδαλμά του, ο Μέγας Φρειδερίκος, είδε το Βερολίνο να πέφτει στα χέρια των εχθρών, κατά τον Επταετή Πόλεμο (1756-63), αλλά όχι μόνο δεν αυτοκτόνησε μα συνέχισε τον πόλεμο και τελικά νίκησε. Για τον Χίτλερ όμως υπήρχαν κάποιοι τόποι σύμβολα.

Όπως αρνήθηκε στα στρατεύματα του την άδεια εγκατάλειψης του Στάλινγκραντ και τα καταδίκασε σε αφανισμό, έτσι και τώρα αρνείτο στον εαυτό του την άδεια εγκατάλειψης του Βερολίνου. Πίστευε πως η παρουσία του στην πόλη θα φανάτιζε τα στρατεύματά του. Ο Χίτλερ πίστευε ακράδαντα στη δύναμη της θέλησης, αρνούμενος να δεχτεί ότι υπάρχουν στιγμές που οι θελήσεις ενός ανθρώπου υπερσκελίζονται από τα γεγονότα ή από τις θελήσεις άλλων.

Το γεγονός αυτό δεν το δέχτηκε ποτέ. Σχιζοφρενικά ισχυρογνώμων, μακάριζε τους Ιάπωνες, που προτιμούσαν να αυτοκτονούν παρά να παραδοθούν, αρνούμενος να δεχτεί ότι αυτός ακριβώς ο απορφανισμός ενός έθνους από το άνθος των εμψύχων του δυνάμεων, ήταν που υπονόμευε αυτή την ίδια την ύπαρξή του. Ορισμένοι εκ των παρευρισκομένων δοκίμασαν να διαμαρτυρήθουν, υπενθυμίζοντας στον «Φύρερ» τους τις προηγούμενες καλές υπηρεσίες που του είχε προσφέρει ο στρατός.

Την ίδια ώρα ήχησε το τηλέφωνο. Στην άλλη άκρη της γραμμής ήταν ο Ρίμπεντροπ. Ο υπουργός Εξωτερικών ζήτη-

Ρωσική πόλη παραδωμένη στις φλόγες. Οι Σοβιετικοί σύντομα θα πλήρωναν τους Γερμανούς με το ίδιο νόμισμα.

σε να μιλήσει με τον ίδιο τον Χίτλερ περί του «διπλωματικού πραξικοπήματος», το οποίο θα διασπούσε τον αντίπαλο συνασπισμό. Ο Ρίμπεντροπ διατηρούσε, όπως είπε, μεγάλες ελπίδες ότι μια τέτοια εξέλιξη ήταν πραγματοποιήσιμη.

Ο Χίτλερ ωστόσο, αρνήθηκε και να μιλήσει στον υπουργό του. Ήταν πιά εντελώς απογοητευμένος. Ήταν όμως και αποφασισμένος. Διέταξε να ανακοινωθεί από το ραδιόφωνο ότι ο «Φύρερ» ήταν στο Βερολίνο, ότι δεν θα το εγκατέλειπε και ότι θα το υπερασπιζόταν ως το τέλος.

Την ίδια ώρα διέταξε τους Κάιτελ και Γιόντλ να εγκαταλείψουν την πόλη. Ο πραγματικά πιστός Στρατάρχης Κάιτελ αρνήθηκε. *«Δεν έχω ούτε μιά φορά αρνηθεί να υπακούσω διαταγή σας»*, του είπε και κατέληξε, «αυτή τη φορά όμως δεν θα υπακούσω». Τότε επενέβη ο Γόντλ και πρότεινε στον Χίτλερ ένα παράτολμο σχέδιο, το τελευταίο όμως που είχε πιθανότητες επιτυχίας.

Η 12η Στρατιά, η οποία φρουρούσε την ανατολική όχθη του ποταμού Έλβα, απέναντι στους Αμερικανούς, θα ελάμβανε διαταγή να εγκαταλείψει τις εκεί θέσεις της και να σπεύσει προς το Βερολίνο, για να άρει την πολιορκία της πόλης. Απότομα μιά νέα ελπίδα γεννήθηκε. Ο Κάιτελ δήλωσε πως θα έφευγε άμεσα για το στρατηγείο της 12ης Στρατιάς για να μεταφέρει και προσωπικά τις διαταγές του «Φύρερ» στον διοικητή της Στρατηγό Βενκ. Η 12η Στρατιά θα έπρεπε να στρέψει τα νώτα της στους Αμερικανούς και κινούμενη ανατολικά, να ενωθεί με την κυκλωμένη 9η Στρατιά του Μπούσε. Κατόπιν και οι δύο στρατιές θα επιχειρούσαν να διασπάσουν το ρωσικό μέτωπο και να επιτύχουν σύνδεσμο με τους πολιορκημένους του Βερολίνου.

Οι Κάιτελ και Γιόντλ, εξακολουθούσαν πάντως να πιέζουν τον Χίτλερ να εγκαταλείψει την πόλη. Τα 3/4 του στρατού βρίσκονταν στον Νότο, του είπαν και δεν ήταν δυνατόν να τα ελέγχει από το Βερολίνο. Υπήρχε επίσης η πιθανότητα να χρειαστεί ο Χίτλερ να διαπραγματευθεί με τους δυτικούς. Πως θα μπορούσε να το κάνει πολιορκημένος στο Βερολίνο; Ο «Φύρερ» ήταν όμως αμετάπιστος. Δεν είχε πλέον, όπως είπε, τις φυσικές δυνάμεις για να πολεμήσει.

Δρόμος της πόλης του Αμβούργου, μετά από συμμαχικό βομβαρδισμό.

Θα έμενε λοιπόν στην πόλη, θα διεύθυνε την άμυνά της και θα αυτοκτονούσε λίγο πριν το τέλος. Δεν θα έπεφτε ούτε νεκρός, ούτε ζωντανός στα χέρια των εχθρών του. Αν δε χρειαζόταν να διεξαχθούν διαπραγματεύσεις, υπήρχαν άλλοι καλύτεροί του, όπως ο Γκαίρινγκ, να τις διεξαγάγουν. Αυτή ακριβώς η φράση απετέλεσε την αφορμή της «προδοσίας» του Γκαίρινγκ. Ήδη από το 1941, ο Χίτλερ με ένα διάταγμά του είχε, τρόπον τινά, διορίσει τον Γκαίρινγκ διάδοχό του, σε περίπτωση που ο ίδιος δεν θα διατηρούσε ελευθερία ενεργείας. Ο Γκαίρινγκ, ο οποίος πληροφορήθηκε τα λεγόμενα του Χίτλερ από τους αξιωματικούς της Λουφτβάφφε που παρέμεναν στο καταφύγιο, έκρινε σκόπιμο να διεκδικήσει την κληρονομία του, δηλαδή την εξουσία του Ράιχ.

Τα τελευταία γεγονότα συνέβησαν στο ιδιαίτερο δωμάτιο του Χίτλερ, όπου είχε καταφύγει μετά την κρίση θυμού που τον κατέλαβε στην αίθουσα συσκέψεων. Τότε ο Χίτλερ ζήτησε να τον επισκεφτεί ο υπουργός Προπαγάνδας, ο Γκαίμπελς.

Ο υπουργός και γκαουλάιτερ του Βερολίνου, έφτασε πράγματι σε λίγο, μαζί με τη σύζυγό του και τα έξι του παιδιά. Οι Γκαίμπελς συζήτησαν με τον Χίτλερ και του ανέφεραν την κοινή τους απόφαση να μείνουν κοντά του και να πεθάνουν, οικογενειακώς, στο πλάι του.

Στο μεταξύ ο Κάιτελ ήταν έτοιμος να αναχωρήσει αμέσως για το στρατηγείο της 12ης Στρατιάς. Ο Χίτλερ όμως τον εμπόδισε και τον υποχρέωσε να δειπνήσει πρώτα. Είχε ήδη νυκτώσει και ο Χίτλερ ήταν τώρα πολύ πιό ήρεμος. Παρακολούθησε αμίλητος τον στρατάρχη να τρώει και διέταξε να του ετοιμάσουν ένα σάκκο με τρόφιμα και ένα μπουκάλι εκλεκτό κονιάκ, για να έχει μαζί του στο ταξίδι. Ήταν ο τέλειος αποχαιρετισμός ενός φίλου. Δεν θα ξαναέβλεπαν ποτέ ο ένας τον άλλο. Μαζί με τον Κάιτελ έφυγε και ο Γιόντλ. Μόνο ο Κρεμπς παρέμεινε ως «στρατιωτικός σύμβουλος» του Χίτλερ.

Την ίδια ώρα τα ρωσικά τμήματα είχαν πλέον σχεδόν εισέλθει στα βόρεια προάστια της πόλης. Οι Σοβιετικοί πυρπολούσαν τα πάντα στο διάβα τους. Τα κτίρια από τα οποία προβαλλόταν αντίσταση, ισοπεδώνονταν με πυρά βαρέων οβιδοβόλων, από πολύ μικρή απόσταση.

Ο Χίτλερ, περιχαρής, με αξιωματικούς της Ανώτατης Διοίκησης των Ενόπλων Δυνάμεων. Ορισμένοι από αυτούς απεργάζονταν την ανατροπή του.

Όσοι αμυνόμενοι δεν προλάβαιναν να απομακρυνθούν θάβονταν ζωντανοί ή νεκροί στα ερείπια. Στο γερμανοκρατούμενο ακόμα Βερολίνο η εξής αφίσα τειχοκολλήθηκε εκείνο το βράδυ: «Η πόλη του Βερολίνου θα υπερασπισθεί μέχρι τον θάνατο του τελευταίου αμύντορα.

Πολεμήστε για τις γυναίκες σας, για τα παιδιά σας, τις μητέρες σας, με φανατική επιμονή... Προβοκάτορες και πτοπαθείς που θα υψώσουν λευκές σημαίες ή θα δειλιάσουν... θα εξουδετερώνονται με κάθε τρόπο... Οι προδότες θα τουφεκιστούν και θα απαγχονιστούν χωρίς αναβολή... Κάθε αδυναμία θα καταστέλλεται».

Οι Σοβιετικοί ωστόσο, παρά τις μεγάλες απώλειες που υφίσταντο, συνέχιζαν να προωθούνται. Τα μεγάλα θύματα ήταν φυσικά, όπως σε κάθε ανάλογη περίπτωση, οι χιλιάδες άμαχοι, οι οποίοι υπέφεραν τις χειρότερες ταπεινώσεις.

Οι Σοβιετικοί στρατιώτες, γνωρίζοντας ότι το τέλος του πολέμου ήταν τόσο κοντά, αντιδρούσαν με ιδιαίτερη οργή κατά των φανατικά μαχομένων, χωρίς όμως αντίκρυσμα Γερμανών. Υπολογίζεται ότι περισσότεροι από 500.000 άνθρωποι έχασαν συνολικά τη ζωή τους σε αυτή την ανούσια τελική μάχη του «Χιλιετούς Ράιχ».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Στιγμές αγωνίας

Η 22η Απριλίου υπήρξε ίσως η σηματικότερη από τις 10 τελευταίες μέρες του Χίτλερ. Ήταν η μέρα που ο Χίτλερ είχε χάσει κάθε αίσθηση μέτρου και αυτοελέγχου, δίνοντας έτσι το δικαίωμα στους «δελφίνους» να διεκδικήσουν την πατρική κληρονομιά. Ο Χίμμλερ είχε επίσης ενημερωθεί για τις υστερικές αντιδράσεις του «Φύρερ» στην περίφημη σύσκεψη της 22ας Απριλίου. Ο άνθρωπός του στο καταφύγιο, ο Φέγγελεϊν, τον είχε επακριβώς ενημερώσει για τα τεκταινόμενα. *«Όλοι έχουν τρελαθεί στο Βερολίνο»*, αναφώνησε ο «Εθνικός Ηγέτης», στο άκουσμα των ειδήσεων. *«Ο Φύρερ είναι οργισμένος λέγοντας ότι οι ένοπλες δυνάμεις τον πρόδωσαν και ότι τα SS τον εγκατέλειψαν. Έχω ακόμα μαζί μου το τάγμα της σωματοφυλακής μου, 600 άνδρες, οι περισσότεροι πληγωμένοι ή σε ανάρρωση. Τι πρέπει να πράξω»;* Απάντηση στο ερώτημα του Χίμμλερ έδωσε ένας αξιωματούχος των SS που τον συνόδευε, ο Μπέργκερ.

Ο Χίτλερ προσέρχεται, εμφανώς ενθουσιασμένος, να προσυπογράψει την συνθήκη ανακωχής με τη Γαλλία, τον Ιούλιο του 1940. Ο θρίαμβός του όμως αποδείχθηκε προσωρινός. Σε λιγότερο από 5 χρόνια θα πέθαινε τρέμοντας μέσα σε ένα ανήλιαγο υπόγειο.

Αυτός είπε στον Χίμμλερ πως θα έπρεπε να επιστρέψει στο Βερολίνο, μαζί με το τάγμα της σωματοφυλακής του. Τελικά ο «πιστός Χίμμλερ» έστειλε μεν το τάγμα της σωματοφυλακής του στο Βερολίνο, ό ίδιος όμως δεν πήγε ποτέ. Αντίθετα άρχισε επαφές με τον Σουηδό κόμη Μπερναντότ, μέσω του οποίου υπολόγιζε να έλθει σε επαφή με τις κυβερνήσεις των ΗΠΑ και της Βρετανίας.

Σε ένδειξη καλής θέλησης μάλιστα, ο Χίμμλερ συναντήθηκε με τον αντιπρόσωπο του Διεθνούς Εβραϊκού Συμβουλίου, διαπραγματευόμενος την απελευθέρωση μερικών χιλιάδων εγκλείστων σε στρατόπεδα συγκέντρωσης Εβραίων. Ο Μπέργκερ πάντως πήγε στο Βερολίνο και συναντήθηκε μάλιστα με τον Χίτλερ. Σύμφωνα με τη μαρτυρία του, ο Χίτλερ ήταν φανερά καταπονημένος. Το πρόσωπό του ήταν μελανιασμένο και ολόκληρη η αριστερή του πλευρά έτρεμε.

Ρούσβελτ και Τσώρτσιλ στη Γιάλτα. Και σε αυτή τη σύσκεψη κορυφής καθορίστηκε ως βασικός στόχος της συμμαχίας η άνευ όρων συνθηκολόγηση της Γερμανίας, τερματίζοντας τις φαντασιοπληξίες των ναζιστών ηγετών περί «διπλωματικού» προξενήματος και διάσπαση των Συμμάχων.

Ο Χίτλερ με τους Γκαίρινγκ, Κάιτελ και Ρίμπεντροπ.

Την 23η Απριλίου το «χαμένο» 56ο Σώμα Στρατού είσηλθε στην πόλη με τρεις κατακερματισμένες μεραρχίες. Μαζί του εισήλθαν στο Βερολίνο και τα υπολείμματα της Μεραρχίας «Νόρτλαντ» των SS. Η είσοδος τακτικών στρατευμάτων στην πόλη ανύψωσε, όπως ήταν φυσικό, το ηθικό του πληθυσμού. Οι ενισχύσεις ωστόσο ήταν πολύ μικρές για να προσφέρουν ουσιαστική ανακούφιση στην πολιορκημένη πόλη. Ο διοικητής του 56ου Σώματος, ο Στρατηγός Βάιντλινγκ, προσπάθησε από έναν τηλεφωνικό θάλαμο να επικοινωνήσει με το αρχηγείο της 9ης Στρατιάς. Όταν τελικά το κατόρθωσε, έμεινε έκπληκτος ακούγοντας πως καταζητείται ως λιποτάκτης! Ο γενναίος στρατηγός, διακινδυνεύοντας τη ζωή του, αποφάσισε να ξεκαθαρίσει αυτοπροσώπως την κατάσταση. Πήγε λοιπόν στο καταφύγιο και συναντήθηκε με τον Κρεμπς. Αφού δόθηκαν οι απαραίτητες διευκρινήσεις το θέμα έληξε.

Την ίδια μέρα επισκέφθηκε για τελευταία φορά τον Χίτλερ και ο Άλμπερ Σπέερ. Ο Χίτλερ ήταν πολύ ευχαριστημένος με την επίσκεψη. Ιδιαίτερα τον ευχαριστούσε το γεγονός ότι ο Σπέερ είχε κάνει το επικίνδυνο ταξίδι στο Βερολίνο μόνο και μόνο για να τον αποχαιρετήσει.

Το σοβιετικό πυροβολικό εξαπολύει καταρρακτές πυρός κατά των γερμανικών θέσεων.

Ο Τσώρτσιλ επιθεωρεί στρατιώτες. Κατά τον Χίτλερ αυτός ήταν ένας από τους υποκινητές του πολέμου.

Γραμματείς και στενοί συνεργάτες του Χιτλερ, φωτογραφίζονται πριν καταθέσουν ως μαρτυρες στη Νυρεμβέργη.

Αντίθετα με όλους τους άλλους που περιτριγύριζαν τον Χίτλερ στις τελευταίες του στιγμές, ο Σπέερ του είπε ότι δεν έπρεπε να εγκαταλείψει το Βερολίνο. «Η φυγή στις Άλπεις θα έμοιαζε με μια απελπισμένη, γελοία κίνηση», του είπε, σκόπιμα ίσως. Τη στιγμή που οι δύο άνδρες συζητούσαν έφτασε ένα τηλεγράφημα από τον Γκαίρινγκ. Ήταν το περίφημο τηλεγράφημα της «προδοσίας». Για κακή τύχη του Γκαίρινγκ το τηλεγράφημα έπεσε στα χέρια του διάσημου μηχανορράφου Μάρτιν Μπόρμαν. Έγραφε το μοιραίο τηλεγράφημα:

«Φύρερ μου.

Συμφωνείτε, μετά την λήψη της απόφασης να παραμείνετε στο Βερολίνο, να αναλάβω τη διακυβέρνηση του Ράιχ με πλήρεις αρμοδιότητες στα εσωτερικά και στα εξωτερικά ζητήματα, όπως ορίζει το διάταγμά σας της 29/ 6/ 1941; Αν δεν έχω λάβει απάντησή σας ως τις 22.00 σήμερα θα υποθέσω ότι δεν έχετε πλέον ελευθερία δράσης και θα θεωρήσω τις συνθήκες εφαρμογής του διατάγματος ως συντρέχουσες. Θα ενεργήσω με δική μου ευθύ-

Ο «Εθνικός Ηγέτης» Χάινριχ Χίμμλερ.

Ο αρχηγός της Χιτλερικής Νεολαίας Αρθούρος Άξμαν.

νη για την καλύτερη εξυπηρέτηση των συμφερόντων της χώρας και του λαού μας. Αυτό που νιώθω σε αυτή την πιό δύσκολη ώρα της ζωής μου δεν μπορεί να εκφραστεί. Είθε ο Θεός να σας προστατεύει και ελπίζω ακόμα πως τελικά θα έρθετε εδώ, αφήνοντας το Βερολίνο.

Ο πιστός σας Χέρμαν Γκαίρινγκ».

Ο Μπόρμαν προσπάθησε να πείσει τον Χίτλερ ότι επρόκειτο για τελεσίγραφο του Γκαίρινγκ, με το οποίο ζητούσε την εξουσία. Σύμφωνα με τις μαρτυρίες όμως ο Χίτλερ, αρχικά δεν έδωσε ιδιαίτερη σημασία. Όλα άλλαξαν όταν ένα νέο τηλεγράφημα του Γκαίρινγκ έφτασε στον Ρίμπεντροπ. Άγνωστο πώς, το περιεχόμενό του έγινε γνωστό και στον Χίτλερ. Και το νέο τηλεγράφημα του Γκαίρινγκ δεν διέφερε ουσιαστικά από το προηγούμενο, που είχε αποστείλει στον Χίτλερ. Τότε και μόνο τότε ο Χίτλερ αντέδρασε. Συνέταξε ένα μήνυμα το οποίο απέστειλε με τη σειρά του στον Γκαίρινγκ. *«Η πράξη σας συνιστά εσχάτη προδοσία ενώπιον του Φύρερ και του Εθνικοσοσιαλιστικού Κόμματος, η προ-*

βλεπόμενη ποινή για την οποία είναι ο θάνατος», του έγραφε. Παρόλα αυτά οι προηγούμενες καλές υπηρεσίες του Γκαίρινγκ προς το Ράιχ, ελήφθησαν υπόψη και έτσι δεν του επιβλήθηκε τελικά η εσχάτη των ποινών. Του αφαιρέθηκε όμως κάθε εξουσία και του επιβλήθηκε η ποινή του κατ' οίκον περιρισμού. Ιδού λοιπόν που η εξουσία του αυτοεγκλωβισμένου στο Βερολίνο Χίτλερ απλωνόταν ακόμα πάνω από τη χώρα. Προκαλεί πάντως κατάπληξη το γεγονός πώς ο Χίτλερ, ο οποίος από χιλιόμετρα μακριά κατόρθωσε να εξουδετερώσει τον Γκαίρινγκ, δεν απήλλαξε από τα καθήκοντά του και δεν εκτέλεσε τον «προδότη» Στάινερ, ο οποίος βρισκόταν στην αμυντική περίμετρο του Βερολίνου. Το ερώτημα αυτό μάλλον δεν πρόκειτε να απαντηθεί ποτέ.

Το απόγευμα της ίδιας μέρας, ο παρολίγον εκτελεσθείς Στρατηγός Βέιντλινγκ παρουσιάστηκε ενώπιον του Χίτλερ. Να πώς ο ίδιος περιέγραψε τη σκηνή: *«Ύστερα από αρκετό βάδισμα, διαμέσου ενός υπογείου περάσματος, οδηγήθηκα στο καταφύγιο του Φύρερ. Ξανά ο ένας έλεγχος μετά τον άλλο. Σε ένα από τα τελευταία σημεία ελέγχου, μου αφαιρέθηκε το πιστόλι και η θήκη. Μέσω της κουζίνας εισήλθαμε σε μια μικρή τραπεζαρία στην οποία πολλοί αξιωματικοί των SS δειπνούσαν. Κατέβηκαμε από ένα κλιμακοστάσιο και βρεθήκαμε στην αίθουσα αναμονής του καταφυγίου. Υπήρχαν αρκετοί που περίμεναν εκεί, ανάμεσά τους αναγνώρισα τον υπουργό Εξωτερικών Ρίμπεντροπ. Ο Κρεμπς και ο Μπούργκντορφ με οδήγησαν γρήγορα στο δωμάτιο του Φύρερ. Πίσω από ένα γραφείο με χάρτες καθόταν ο Φύρερ του γερμανικού Ράιχ. Μόλις μπήκα έστρεψε τα μάτια - μάτια ενός εμπύρετου ασθενούς - πάνω μου. Προσπάθησε να σηκωθεί. Με τρόμο παρατήρησα τότε ότι το χέρι του και το ένα του πόδι έτρεμαν χωρίς να μπορεί να τα ελέγξει. Καταβάλλοντας μεγάλη προσπάθεια κατόρθωσε να σηκωθεί. Μου έδωσε το χέρι και χαμογέλασε με ένα παραμορφωμένο χαμόγελο... Μετά από αυτό ο Φύρερ έκατσε και πάλι στην πολυθρόνα του με μεγάλη προσπάθεια. Ακόμα και όταν έκατσε το αριστερό του πόδι δεν έπαψε να τρέμει. Το γόνατό του εκινείτο ταχύτερα από το εκρεμές ενός ρολογιού».* Έτσι είχε ξεπέσει ο αρχιερέας του ναζισμού, μια αδύναμη φιγούρα, μια καρικατούρα. Η καταστροφική του ισχύς όμως παρέμενε αναλοίωτη. Αυτός ο αδύναμος άνθρωπος είχε εξουσίες

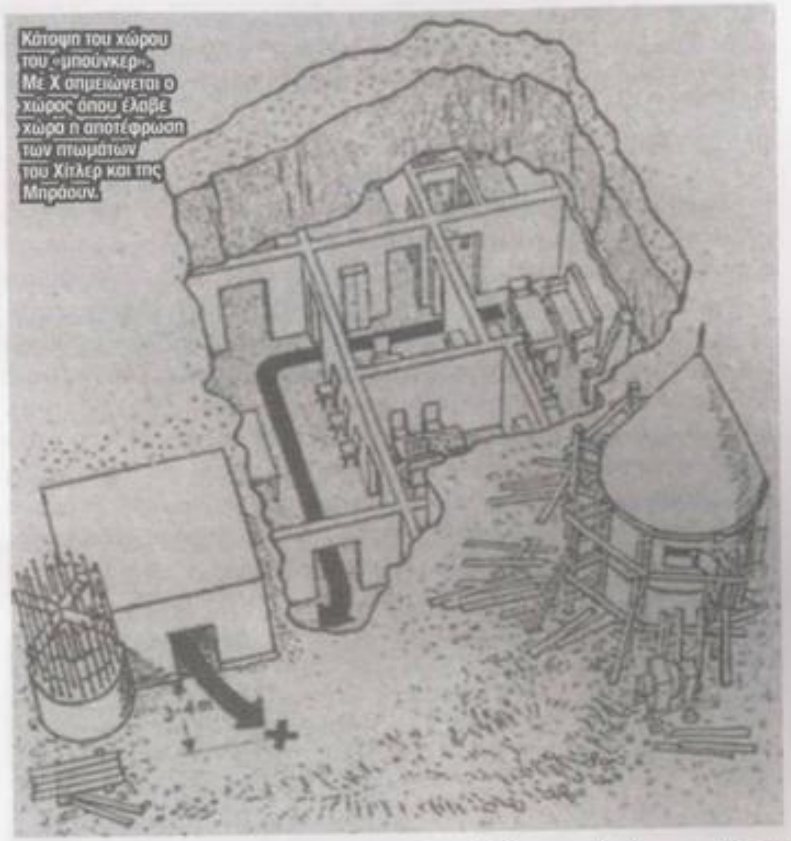

ζωής και θανάτου επί εκκατομυρίων άλλων ανθρώπων. *«Όταν μου δόθηκε η άδεια να φύγω»*, συνεχίζει ο Βάιντλινγκ, *«ο Φύρερ προσπάθησε και πάλι να σηκωθεί. Δεν το κατόρθωσε όμως. Ανταλλάξαμε χειραψία με αυτόν καθιστό. Έφυγα από την αίθουσα βαθιά ταραγμένος από την κατάσταση στην οποία αντίκρυσα τον Φύρερ»*. Το αποτέλεσμα της συνάντησης πάντως ήταν θετικό για την άμυνα του Βερολίνου. Ο Βέιντλινγκ, ένας σοβαρός αξιωματικός, ανέλαβε την διεύθυνση της άμυνας του ανατολικού-νοτιοανατολικού τομέα της αμυντικής περιμέτρου. Μαζί με τα στρατεύματα που είχαν εισέλθει μαζί του στο Βερολίνο η φρουρά της πόλης έφτανε τώρα τους 45.000 στρατιώτες του

στρατού και των SS - κυρίως ξένων εθελοντών SS - τους 42.000 εθνοφύλακες (Φόλκστουρμ), τα 3.500 παιδιά της Χιτλερικής Νεολαίας και μερικά ακόμα τμήματα της οργάνωσης Τοντ, της Λουφτβάφφε, της αστυνομίας, της πυροσβεστικής και λοιπών βοηθητικών υπηρεσιών.

Την ίδια ώρα ο Χίτλερ ζούσε στιγμές αγωνίας στα υπόγεια διαμερίσματά του. Διασώζονται τμήματα των πρακτικών των συσκέψεων περί της στρατιωτικής κατάστασης, οι οποίες έλαβαν χώρα στο καταφύγιο, μεταξύ 23ης και 27ης Απριλίου. Από τα λεγόμενα στις συσκέψεις αυτές καθίσταται εμφανής αρχικά η ελπίδα, κατόπιν η αγωνία και τελικά η απογοήτευση και η πλήρης συντριβή του Χίτλερ. Ο «Φύρερ», όπως και πολλοί άλλοι Βερολινέζοι, ανέμενε την άφιξη της απελευθερωτικής στρατιάς του Βενκ (12η Στρατιά). Κάθε ώρα, κάθε μέρα που κυλούσε, κάθε πρόοδος της Στρατιάς του Βενκ, σκορπούσε νέες ελπίδες στους πολιορκημένους. Την ελπίδα όμως διαδέχτηκε η αγωνία. Το ερώτημα στα χείλη όλων ήταν, θα προλάβει ο Βενκ; Τελικά κάθε ελπίδα έσβησε. Ο Βενκ, η σωτηρία, δεν θα ερχόταν ποτέ. Ο καθένας έπρεπε να αντιμετωπίσει μόνος τις δικές του Ερυνίες και να αντιπαλέψει με τη συντριβή.

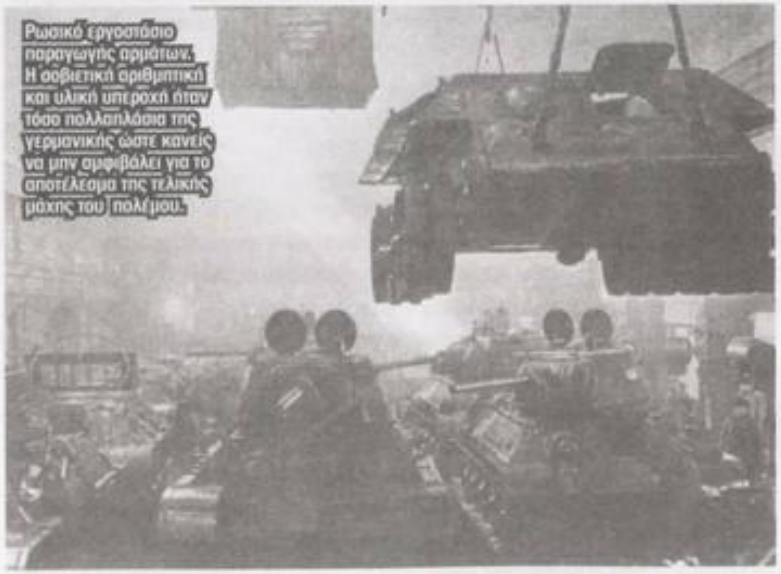

Ρωσικό εργοστάσιο παραγωγής αρμάτων. Η σοβιετική αριθμητική και υλική υπεροχή ήταν τόσο πολλαπλάσια της γερμανικής ώστε κανείς να μην αμφιβάλει για το αποτέλεσμα της τελικής μάχης του πολέμου.

Ακριβώς αυτή η σταδιακή μετάβαση του Χίτλερ από τη μία ψυχική κατάσταση στην άλλη διαφαίνεται πολύ καλά μέσα από τη συζήτηση στην αίθουσα συσκέψεων.

Χίτλερ: «Χρειάζεται να φέρουμε εδώ δύο τάγματα της Γκρόσντοϋτσλαντ το συντομότερο δυνατό. Ίσως μπορέσουμε να βρούμε και κανένα άλλο τάγμα. Στο τετράγωνο των υπουργείων διαθέτουμε τις ακόλουθες εφεδρείες, τον λόχο της προσωπικής φρουράς του Φύρερ, εκτός από δύο ουλαμούς που βρίσκονται ήδη στο μέτωπο, ένα τάγμα Φόλκστουρμ του Υπουργείου Προπαγάνδας με τρεις λόχους και ένα λόχο Φόλκστουρμ της Καγκελαρίας. Όλοι μαζί μια δύναμη 3.500 ανδρών (;). Ο Ράιχσφυρερ (ο Χίμμλερ) προσεφέρθηκε να μας αποστείλει το τάγμα του ως ύστατη εφεδρεία».

Κρεμπς: *«Η φρουρά στο κέντρο της ζώνης των υπουργείων έχει ενισχυθεί με εθελοντές των SS».*

Χίτλερ: *«Χρειάζεται να δείξουμε προσοχή, να μην αφήσουμε να διεισδύσουν στρατιώτες ή αξιωματικοί του Ζέυντλιτς* (ο γνωστός Γερμανός στρατηγός, ο οποίος μετά την καταστροφή του Στάλινγκραντ, τάχθηκε με τους Σοβιετικούς και προσπάθησε να δημουργήσει έναν αντιχιτλερικό γερμανικό στρατό). *Εκεί κάτω στο Χάβελ έχει δημιουργηθεί μιά επικίνδυνη κατάσταση. Αν το μέτωπο κατέρρεε θα ήταν οδυνηρό και η ευθύνη θα έπεφτε στη διοίκηση. Χρειάζεται να προβλέψουμε το κάθε τι που είναι δυνατόν να συμβεί. Ας στείλουμε την 7η Τεθωρακισμένη Μεραρχία* (ως ενίσχυση) *για να αποφύγουμε τις χειρότερες επιπλοκές... Η Λουφτβάφφε χρειάζεται να συγκεντρώσει εκεί πάνω όλα τα διαθέσιμα αεροσκάφη όσο μπορεί πιό γρήγορα. Είναι υπόθεση λεπτών... Για να βγάλουμε τα άρματα εκτός μάχης πρέπει να τα βομβαρδίσουμε. Το πυροβολικό μας είναι πολύ αδύναμο για τέτοιες αποστολές».*

Από τα λεγόμενα και μόνο του Χίτλερ μπορεί κανείς να καταλάβει ότι πρέπει να βρισκόταν σε μεγάλη σύγχυση. Πρώτον, κατάπληξη προκαλεί το γεγονός πώς ήταν δυνατό 5 λόχοι, σε εκείνη μάλιστα την περίοδο, να αριθμούν 3.500 ανδρες. Ακόμα και τα γερμανικά τάγματα της περιόδου σπάνια είχαν παρατακτέα δύναμη μεγαλύτερη των 400 ανδρών. Δεύτερον, μεγάλυτερη ακόμα κατάπληξη προκαλεί το γεγονός της εμμονής του στη δράση της Λουφτβάφφε, ως μέσον αντιμετώπισης των σοβιετικών αρμάτων.

Προφανώς στο νου του Χίτλερ αναβίωναν οι ένδοξες μέρες της Πολωνίας και της Γαλλίας, όταν η Λουφτβάφφε απολάμβανε πλήρους αεροπορικής υπεροχής.

Την 24η Απριλίου πάντως, οι σοβιετικές δυνάμεις του Ζούκωφ και του Κόνιεφ, ολοκλήρωσαν σχεδόν την περίσχυση της πρωτεύουσας του Ράιχ. Μόνο από αέρος μπορούσε πιά να εισέλθει ή να εξέλθει κάποιος, σχετικά ασφαλώς, από το Βερολίνο. Η περικύκλωση της πόλης επετεύχθη πλήρως την επομένη. Στον βόρειο και στον νοτιοαλατολικό τομέα της περιμέτρου οι σοβιετικές αιχμές προωθήθηκαν σταδιακά, αντιμετωπίζοντας λυσσαλέα γερμανική αντίσταση. Η μάχη είχε πλέον μεταφερθεί εντός της πόλης. Τα αεροδρόμια του Γκάτοφ και του Τέμπελχοφ βρίσκονταν υπό τα σφοδρά πυρά του ρωσικού πυροβολικού. Ο Χίτλερ από την πλευρά του συνέχιζε πάντως τις αιθεροβασίες του.

Το βράδυ της 24ης Απριλίου και ενώ η Καγκελαρία δεχόταν ήδη τα πυρά του ρωσικού πυροβολικού, αυτός δεν δίσταζε να διακηρύσσει ότι η κατάσταση στο Βερολίνο έδειχνε χειρότερη από ότι ήταν. Αυτό που κατά τη γνώμη του έπρεπε να γίνει ήταν να επανδρωθούν οι μεραρχίες του στρατού και των SS με ικανούς να φέρουν όπλα κατοίκους της πόλης. Συνέστησε μάλιστα τη σύσταση ομάδων «περισυλλογής», οι οποίες θα τους μάζευαν όλους. Η σκληρή πραγματικότητα όμως πίεζε ασφυκτικά. Στις 25 Απριλίου οι Σοβιετικοί όχι μόνο περικύκλωσαν εντελώς το Βερλίνο αλλά προωθήθηκαν σε τέτοιο βαθμό ώστε έφτασαν στον ποταμό Έλβα, όπου και συναντήθηκαν με τους Αμερικανούς συμμάχους τους. Η Γερμανία είχε πλέον διχοτομηθεί. Και πάλι όμως ο «Φύρερ» ζούσε στο δικό του όνειρο. Αποκαλυπτικός είναι ο παρακάτω διάλογος που έλαβε χώρα κατά τη δεύτερη σύσκεψη της ημέρας εκείνης.

Φος: (υποναύαρχος, μόνιμα προσκολλημένος στο αρχηγείο του Χίτλερ) *«Ο Βενκ έρχεται Φύρερ μου. Το ερώτημα είναι, μπορεί να τα καταφέρει μόνος του»;*

Χίτλερ: *«Απλά φαντάσου. Θα διαδοθεί σαν τη φωτιά εντός του Βερολίνου μόλις γίνει γνωστό: μια γερμανική στρατιά ξεφεύγει από τη Δύση και ενώνεται με τους πολιορκημένους στο «φρούριο». Το μόνο που απομένει στους Ρώσους είναι να συνεχίζουν να ρίχνουν στη μάχη νέες δυνάμεις, προσπαθώντας*

να κρατήσουν τις απομακρυσμένες μεταξύ τους θέσεις τους. Εδώ είναι ένα εστιακό σημείο πρώτου μεγέθους. Οι Ρώσοι έχουν «ξοδέψει» σημαντικό μέρος της ισχύος τους κατά τη διάβαση του Όντερ, ιδιαίτερα η βόρεια ομάδα (του Ζούκωφ). Δεύτερον χρησιμοποιούν μεγάλο μέρος της εναπομένουσας ισχύος τους στις οδομαχίες. Αν καθημερινά καταστρέφονται 50 T-34 ή IS, αυτό σημαίνει ότι σε δέκα μέρες θα έχουν χάσει 500-600 άρματα.

Απόψε θα κοιμηθώ πιό ξαλαφρωμένος και επιθυμώ να με ξυπνήσετε μόνο αν φτάσει ένα ρώσικο άρμα έξω από το υπνοδωμάτιό μου, ώστε να έχω χρόνο να προετοιμαστώ. Όλες αυτές οι συνεχείς ανακατατάξεις αποτελούν τον μόνο τρόπο για να προκληθεί πραγματικά ζημιά στον εχθρό. Πρέπει να κρατήσουμε το Βερολίνο, γιατί εδώ οι Ρώσοι θα υποχρεωθούν να ματώσουν μέχρι θανάτου. Τι άλλο θα μπορούσε να τους σταματήσει αν κατορθώσουν να περάσουν από το Βερολίνο εύκολα»;

Ο Γκοίμπελς επιθεωρεί στρατιώτες του Ανατολικού Μετώπου.

Ο Χίτλερ μελετά υπό κλίμακα μοντέλο της γενέτειρός του πόλης Λιντζ, όπως θα τη διαμόρφωνε μετά τη λήξη του πολέμου!

Είναι και πάλι ολοφάνερο ότι ο Χίτλερ δεν είχε καν συναίσθηση με τί είχε να αντιπαλέψει. Για έναν στρατό ο οποίος ρίχνει στη μάχη 6-8.000 άρματα η απώλεια 500-600 σε διάστημα 10 ημερών, αντιπροσωπεύει συνολικές απώλειες της τάξης του 10 % ή 1 % την ημέρα, πραγματικά αμελητέο ποσοστό σε σχέση με το έπαθλο της νίκης. Το λάθος του Χίτλερ ήταν ότι εξακολουθούσε να σκέπτεται με βάση τα δικά του μέτρα και σταθμά και όχι με τα αντίστοιχα των αντιπάλων του. Ωστόσο κατά βάθος ο Χίτλερ ανησυχούσε και πολύ μάλιστα.

Το βράδυ της 25ης προς 26η Απριλίου απέστειλε επείγον μήνυμα στον Γιόντλ, με το οποίο του ζητούσε να ενεργήσει ώστε να επισπευθεί όσο ήταν δυνατό η απελευθερωτική προσπάθεια του Βενκ και της 12ης του Στρατιάς.

Την 25η Απριλίου πάντως, επανήλθε στη δημοσιότητα το όνομα του Στάινερ, του στρατηγού των SS, ο οποίος παράκουσε τις διαταγές του Χίτλερ κατ' επανάληψη και παρόλα αυτά δεν αντιμετώπισε - άγνωστο γιατί - το εκτελεστικό απόσπασμα ή έστω δεν του αφαιρέθηκε η διοίκηση.

Σύμφωνα με τις ονειροφαντασίες του Χίτλερ η «Στρατιά» του Στάινερ θα έπρεπε να αποκρούσει τον Ζούκωφ. Της είχαν μάλιστα αποσταλεί και ενισχύσεις για την επίτευξη του σκοπού αυτού. Οι «ενισχύσεις» που παραχώρησε ο Κάιτελ στη στρατιά, με τις οποίες θα κρατούσε τον Ζούκωφ, αριθμούσαν 5.000 άνδρες, βοηθητικοί της Λουφτβάφφε και 1.000 παιδιά της Νεολαίας.

Ο Γιόντλ, ο οποίος είχε αφιχθή αυτοπροσώπως στο αρχηγείο του Στάινερ για να τον πείσει να στρέψει τις «δυνάμεις» αυτές προς το Βερολίνο, δεν πέτυχε τον στόχο του εμπρός στη σώφρωνα επιμονή του Στάινερ, ο οποίος αρνήθηκε να αιματοκυλήσει τους ανεκπαίδευτους «στρατιώτες» του. Λίγες ώρες αργότερα ο Στάινερ δέχτηκε και την επίσκεψη του Κάιτελ, ο οποίος φυσικά είχε έλθει με τον ίδιο στόχο.

Ο Στάινερ όμως και πάλι αρνήθηκε να επιτεθεί. *«Μπορείτε να με κάνετε ό,τι θέλετε»*, του είπε. *«Δεν πρόκειται όμως να επιτεθώ. Αυτή η επίθεση δεν έχει νόημα είναι αυτοκτονία»*, κατέληξε. Οι ρόλοι είχαν πραγματικά αντιστραφεί. Ήταν οι αξιωματικοί του στρατού οι οποίοι παρουσιάζονταν βασιλικότεροι του βασιλέως και ο αξιωματικός των Βάφφεν SS που προσπαθούσε να ενεργήσει με γνώμωνα τη λογική και την ευθύνη της διοίκησης απέναντι στους υφισταμένους. Ακόμα και μπροστά σε μία τέτοια ξεκάθαρη ανυπακοή, ο Στάινερ δεν απαλάχθηκε των καθηκόντων του, από τον ανώτερό του Κάιτελ.

Αντίθετα όταν ένα εικοσιτετράωρο αργότερα ο Χαϊνρίτσι διέταξε με δική του πρωτοβουλία την 3η Τεθωρακισμένη Στρατιά να υποχωρήσει για να μην καταστραφεί, του αφαιρέθηκε άμεσα η διοίκηση.

Το ίδιο βράδυ έλαβε χώρα ακόμα μιά σύσκεψη στο μπούνκερ, στην οποία συμμετείχε και ο Γκαίμπελς. Είναι ενδεικτική η συνταύτιση των απόψεων του Χίτλερ και του Γκαίμπελς, όσον αφορά το πεδίο της «υψηλής» πολιτικής.

Ο Χίτλερ χαϊδεύει ένα παιδί στο μάγουλο. Λίγο πριν το διατάξει να πεθάνει γι' αυτόν. Το δωδεκάχρονο αγόρι φέρει με υπερηφάνια τον Σιδηρούν Σταυρό στο στήθος

Γκαίμπελς: *«Στο Βερολίνο μπορούμε να επιτύχουμε μιά ηθική νίκη ιστορικής σημασίας. Και μια τέτοια επιτυχία μόνο εδώ είναι δυνατή, γιατί αυτό είναι το σημείο που βρίσκονται συγκεντρωμένα όλα τα βλέμματα του κόσμου. Το ότι οι Σοβιετικοί ξεχύνονται στο Βραδεμβούργο δεν σημαίνει ότι έχουν καταλάβει ήδη και το Βερολίνο. Αν απωθηθούν από το Βερολίνο αυτό θα είναι μεγάλο σημάδι για όλον τον κόσμο».*

Χίτλερ: *«Δεν γνωρίζω αν είναι αλήθεια αλλά με πληροφόρησαν ότι οι συνομιλίες μεταξύ Ήντεν και Μολότωφ έχουν φτάσει σε αδιέξοδο. Οι Ρώσοι απαιτούν για τον εαυτό τους όλα τα κατεχόμενα εδάφη. Αυτό για την Αγγλία θα σήμαινε ότι έχασε τον πόλεμο... Πιστεύω πως έφτασε η στιγμή που και οι άλλοι είναι έτοιμοι να σχηματίσουν ένα μέτωπο κατά του υπέρμετρου, προλεταριακού Μολώχ... Αλλά αν κατορθώσω να δώσω ένα αποφασιστικό κτύπημα κρατώντας την πρωτεύουσα του Ράιχ, θα εγεννάτο ίσως η πιθανότητα ότι οι Αμερικάνοι και οι Άγγλοι θα συνεργάζονταν κατά κάποιον τρόπο με*

μιά εθνική Γερμανία (εννοεί εθνική κυβέρνηση) εναντίον της απειλής από την Ανατολή. Ο μοναδικός ο οποίος μπορεί να τα καταφέρει σε μιά τέτοια κατάσταση είμαι εγώ».

Γκαίμπελς: *«Αν υπάρχει μιά τέτοια περίπτωση, είναι βέβαιο Φύρερ μου ότι αυτή θα μπορούσε να είναι πραγματοποιήσιμος μόνο από σας. Αν εγκαταλείπατε την πόλη θα χάνατε το παν μαζί της... Η στρατιωτική κατάσταση είναι τέτοια που μόνο μιά συμβολική επιτυχία καθαρά εντυπωσιακή είναι δυνατό να προκαλέσει κάποια εξέλιξη... Αν οι Σοβιετικοί φτάσουν στον Έλβα και καταλάβουν το Προτεκτοράτο (τη Βοημία), οι Αμερικανοί θα φύγουν σύντομα από τη Γερμανία. Οι Άγγλοι θα αφήσουν 20-25 μεραρχίες (στην ηπειρωτική Ευρώπη). Ειρηνιστική προπαγάνδα και κομμουνισμός του σαλονιού θα σκουριάσουν το πνεύμα των αγγλικών στρατευμάτων».*

Χίτλερ: *«...Αν σήμερα βγαίναμε τόσο αισχρά από τη σκηνή του κόσμου θα είχαμε ζήσει μάταια. Το να ζήσουμε μερικές μέρες περισσότερο ή λιγότερο είναι πλέον αδιάφορο. Καλύτερα να τερματίσουμε τον αγώνα με τιμή παρά να επιζήσουμε μερικούς μήνες ή έναν χρόνο με την ντροπή».*

Γκαίμπελς: *«Αν μας πάει καλά μας πήγε. Αν μας πήγαινε άσχημα, αν ο Φύρερ όφειλε να βρει στο Βερολίνο έναν τιμημένο θάνατο και η Ευρώπη όφειλε να γίνει, σε 5 χρόνια το πολύ κομμουνιστική, η προσωπικότητα του Φύρερ θα γίνει μυθική και ο Εθνικοσοσιαλισμός ένας μύθος... γιατί εντελώς ξαφνικά θα εξαγνιστεί από εκείνες τις ανθρώπινες σκουριές, οι οποίες σήμερα αποτελούν αντικείμενο κριτικής».*

Ο παραπάνω διάλογος μεταξύ των δύο αρχιερέων του ναζισμού αλλά και της καταστροφής της Γερμανίας δεν μπορεί παρά να προκαλέσει κατάπληξη στον σύγχρονο μελετητή. Πέρα από τις ανοησίες του Γκαίμπελς περί αποχώρησης των Αμερικανών από την Ευρώπη και περί διαβρώσεως ή «μαλθακοποιήσεως» του Βρετανικού Στρατού, διαφαίνεται πάνω από όλα καθαρά το μέγεθος της ματαιοδοξίας του Χίτλερ, ο οποίος αυτοχρίσθηκε «θεός» του γερμανικού λαού, έχων δικαίωμα ζωής ή θανάτου επάνω του. Αυτό που κυρίως ενδιέφερε τον Χίτλερ ήταν η υστεροφημία του και μόνο, ανεξάρτητα με τις επιπτώσεις που η απόκτησή της θα είχε στον γερμανικό λαό, για τα συμφέροντα του οποίου αυτός εκόπτετο.

Η Γερμανία άλλωστε θα ήταν η ηττημένη του πολέμου και θα υφίστατο, ανεξάρτητα με το ένδοξο ή όχι τέλος του Χίτλερ, τις συνέπειες της ήττας της. Άλλωστε καλώς ή κακώς οι νικητές είναι πάντα αυτοί που αποφασίζουν.

Η μεγάλη επίσης αυταπάτη με την οποία θεωρούσαν σκόπιμο να βαυκαλίζονται όλοι οι υψηλόβαθμοι αξιωματούχοι του Εθνικοσοσιαλιστικού Κόμματος, δεν ήταν άλλη από την προσδοκία του περιβόητου πιά διπλωματικού πραξικοπήματος.

Είτε λόγω της ανοησίας και της ευπιστίας του Ρούσβελτ απέναντι στον Στάλιν, είτε λόγω της φαινομενικής αδυναμίας των δυτικών απέναντι στους Σοβιετικούς, είτε απλά γιατί ο πρωταρχικός τους σκοπός ήταν η ήττα της Γερμανίας, οι Σύμμαχοι δεν σκόπευαν να εμπλακούν σε μεταξύ τους διαμάχη, πριν την επίτευξη του τελικού τους στόχου. Ματαιοπονούσαν λοιπόν ο Χίτλερ και οι αυλικοί του.

Κανείς δεν έδειχνε συμπάθεια στο πρόσωπό του και στο καθεστώς του. Όσον αφορά τη πρωοποίηση του Χίτλερ και του εθνικοσιαλιστικού καθεστώτος, κατι τέτοιο φυσικά δεν συνέβη παρά σε εντελώς περιορισμένη κλίμακα. Οι δε «ανθρώπινες σκουριές» αποτέλεσαν μόνιμο στίγμα του καθεστώτος εκείνου, τις οποίες ούτε ο χρόνος μπόρεσε να απαλύνει, ούτε φυσικά έχουν να κάνουν με την βάρβαρη συμπεριφορά των Γερμανών αποκλειστικά και μόνο απέναντι στους Εβραίους.

Όλοι οι κατακτημένοι λαοί υπέφεραν, λιγότερο ή περισσότερο, με τον Ελληνικό να ανήκει στη δεύτερη δυστυχώς κατηγορία. Το χιτλερικό άλλωστε καθεστώς εμπεριείχε το σπέρμα της διάλυσης και δεν είχε καμμία ελπίδα επικράτησης χωρίς την άμεση ή έμμεση στήριξη των δυτικών, στα πρώτα δύσκολα χρόνια της ζωής του.

Ήταν εσωτερικά διαβρωμένο, με τεράστια στεγανά, άκρως προσωποπαγές και συγκεντρωτικό ώστε να καθίσταται μη λειτουργικό. Αυτό φάνηκε ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια του πολέμου, όπου ο κάθε αξιωματούχος του Ράιχ είχε, κατά το κοινώς λεγόμενο, το δικό του καπετανάτο.

Η 26η Απριλίου ξημέρωσε με τις σοβιετικές δυνάμεις να προωθούνται όλο και βαθύτερα στο Βερολίνο, παρά την αντίσταση της φρουράς.

Ο Χίτλερ το 1933.

Οι τελευταίες ώρες κτυπούσαν στο ρολόι της ζωής του Χίτλερ. Ο άνθρωπος που είχε προκαλέσει τον τρόμο σε όλη την υφήλιο, αργοπέθαινε τώρα, ταλαιπωρημένος από την ήττα και τη νόσο, μόνος όσο ποτέ άλλοτε.

Ο Χίτλερ την ημέρα των 56ων και τελευταίων γεννεθλίων του, λίγο πριν την τελετή παρασημοφόρησης των παιδιών της νεολαίας. Τον συνοδεύουν αξιωματούχοι του κόμματος και του στρατού, μεταξύ των οποίων ο αρχηγός της Χιτλερικής Νεολαίας Άρθούρος Άξμαν, ο Χέρμαν Φέγγελεΐν και ο Μπούργκνταρφ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Το τέλος

Από το πρωί της 26ης Απριλίου τα ρωσικά βλήματα είχαν αρχίσει να κατασκάπτουν το έδαφος γύρω από την Καγκελαρία. Πολλές φορές χρειάστηκε να σταματήσει η λειτουργία του συστήματος εξαερισμού των καταφυγίων αφού από τους αεραγωγούς εισερχόταν αντί καθαρού αέρα σκόνη. Μέσα στο μπούνκερ η κατάσταση ήταν ζοφερή. Όλοι ήταν ψυχολογικά πιεσμένοι, ήλπιζαν όμως ακόμα. Ίσως ο Βενκ να προλάβαινε.

Έξω από το καταφύγιο η σφαγή συνεχιζόταν. Είτε από φανατικό πείσμα, είτε απλά από την αίσθηση του καθήκοντος, οι Γερμανοί στρατιώτες και πολιτοφύλακες συνέχιζαν να πολεμούν. Τα μικρά παιδιά της Χιτλερικής Νεολαίας εξακολουθούν να αγωνίζονται ηρωικά, ακολουθώντας το παράδειγμα των «συντρόφων» τους της 12ης Τεθωρακισμένης Μεραρχίας Χίτλεργιουνγκεντ των SS στη Νορμανδία. Όλα όμως ήταν μάταια.

Ο Σεπ Ντίντριχ με τον Χίτλερ. Αν ο τελευταίος είχε επιτρέψει τη χρησιμοποίηση της 6ης Τεθωρακισμένης Στρατιάς, που διοικούσε ο πρώτος, η εξέλιξη της μάχης του Βερολίνου ίσως να ήταν διαφορετική.

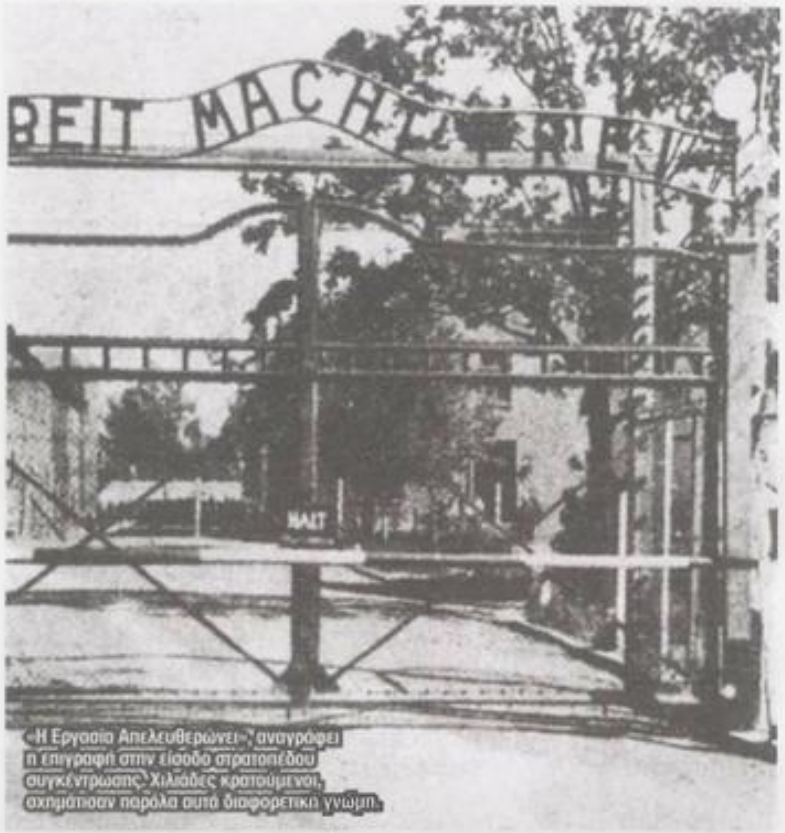

«Η Εργασία Απελευθερώνει», αναγράφει η επιγραφή στην είσοδο στρατοπέδου συγκέντρωσης. Χιλιάδες κρατούμενοι, σχημάτισαν παρόλα αυτά διαφορετικη γνώμη.

Η στρατιά του Βενκ δεν θα έφτανε ποτέ. Όσον αφορά την ταλαίπωρη 9η Στρατιά, αυτή είχε περιοριστεί σε 40.000 άνδρες και ένα άρμα «Τίγρης», από αρχική δύναμη 235.000 ανδρών και 880 αρμάτων! Αυτές ήταν οι στρατιές με τις οποίες πολεμούσε ο Χίτλερ, μικρά σύμβολα, που έδειχναν πανίσχυρα στον χάρτη, αλλά στην πραγματικότητα ελάχιστα μπορούσαν πλέον να πράξουν.

Δύο αεροσκάφη Ju 52 κατόρθωσαν την ίδια μέρα να προσγειωθούν στο Βερολίνο. Από αυτά εξήλθαν λίγοι άνδρες. Ήταν οι τελευταίες ενισχύσεις. Με τα δύο αεροδρόμια της πόλης να έχουν μετατραπεί σε πεδία μάχης ο ανεφοδιασμός των αμυνομένων πραγματοποιείτο με ρίψεις από αέρος κάνιστρων εφοδίων.

Το απόγευμα της ίδιας μέρας ο Χίτλερ επικοινώνησε για τελευταία φορά με τον Γιόντλ και τον διέταξε να κατευθύνει την 9η Στρατιά κατευθείαν βόρεια, την 9η Στρατιά η οποία ουσιαστικά δεν υφίστατο πλέον!

Την ίδια μέρα έφτασε στο Βερολίνο, ύστερα από σειρά κόπων και βασάνων και με το δεξιό του πόδι διαλυμένο από ρωσική οβίδα, ο Πτέραρχος Φον Γκράιμ και η Χάνα Ράιτς. Τον πτέραρχο είχε καλέσει ο ίδιος ο Χίτλερ στην πρωτεύουσα για να του αναθέσει τη διοίκηση της Λουφτβάφφε. Το βράδυ η προαγωγή του φον Γκράιμ και η ανάληψη από αυτόν της διοίκησης της Λουφτβάφφε ανακοινώθηκαν από το ραδιόφωνο. Και ο Γκράιμ και η Ράιτς ήταν φανατικοί ναζιστές.

Υπηρετώντας την ιδεολογία τους ανέλαβαν να πραγματοποιήσουν το επικίνδυνο ταξίδι ως το Βερολίνο. Απογειώθηκαν από το Μόναχο, συνοδεία 40 μαχητικών. Λίγο πριν προσγειωθούν στον αυτοκινητόδρομο, ο οποίος τις μέρες εκείνες εχρησιμοποιείτο ως διάδρομος προσγείωσης, το αεροσκάφος τους επλήγη από τα σοβιετικά αντιαεροπορικά και το πόδι του Γκράιμ θρυματίστηκε. Παρόλα αυτά ο τραυματισμένος πτέραρχος και η Ράιτς έφτασαν τελικά στο καταφύγιο.

Ο Γκράιμ οδηγήθηκε στο νοσοκομείο του μπούνκερ και ο Χίτλερ έσφιξε το χέρι της Ράιτς. Η συζήτησή τους περιστράφηκε γύρω από το θέμα της προδοσίας του Γκαίρινγκ. Συντετριμένος ο Χίτλερ είπε τότε στη Ράιτς: *«Μου έστειλε ένα τελεσίγραφο. Τίποτα πιά δεν μου απομένει. Τίποτα δεν είναι πλέον ευνοϊκό για μένα. Κανείς δεν μου είναι πιστός, κανείς δεν με τιμά. Δεν υπάρχει πίκρα, δεν υπάρχει προδοσία που να τη γεύτηκα. Και τώρα αυτό. Είναι πλέον το τέλος. Όλοι και όλα με πλήγωσαν».*

Η πικρία πάντως του Χίτλερ έγινε εντονότερη κατά τη διάρκεια της εσπερινής σύσκεψης στο μπούνκερ. Ο Στρατηγός Βάιντλινγκ ανέφερε ότι η κατάσταση στην πόλη ήταν ήδη τραγική και πρότεινε τη διενέργεια εξόδου. *«Δεν υπάρχουν πυρομαχικά και τα Φολκστούρμ λιποτακτούν μαζικά»*, είπε. Φυσικά η περί εξόδου πρότασή του δεν έγινε δεκτή από τον Χίτλερ.

Την 27η Απριλίου, ημέρα Παρασκευή, οι Σοβιετικοί πλησίασαν ακόμα περισσότερο στον τομέα των κυβερνητικών κτιρίων της πόλης. Τα δύο αεροδρόμια έπεσαν επίσης στα χέρια τους.

Τα σοβιετικά πυροβόλα βομβάρδιζαν ασταμάτητα την Καγκελαρία. Ο Χίτλερ παραπονείτο ότι δεν μπορούσε πιά ούτε να κοιμηθεί, από τις οβίδες. Τί σημασία είχε όμως πιά. Σε λίγο όλα θα τελείωναν. Στον Βορρά οι δυνάμεις του Χόλστε και του Στάινερ είχαν διασκορπισθεί από τους Σοβιετικούς και στον Νότο η 12η Στρατιά είχε αποστραγγιστεί από την επιθετική της ισχύ. Οι περί προδοσίας υστερικές φωνές εντός του καταφυγίου πολλαπλασιάζονταν.

Ο Μπόρμαν ιδιαίτερα κατηγορούσε τους πάντες ότι εγκατέλειψαν και πρόδωσαν τον «Φύρερ». Αυτό βέβαια ίσχυε για τον Φέγγελεϊν, ο οποίος μέσα στη σύγχυση είχε εγκαταλείψει το καταφύγιο και ντυμένος με πολιτικά κρυβόταν στα ερείπια της πόλης. Από εκεί τηλεφώνησε στην κουνιάδα του Εύα Μπράουν και της ζήτησε να αφήσει τον Χίτλερ και να φύγουν μαζί.

Αυτή όμως αρνήθηκε. Λίγο αργότερα ο Φέγγελεϊν συνελλήφθη και εκτελέστηκε με συνοπτικές διαδικασίες, παρά τις παρακλήσεις της Εύας προς τον Χίτλερ.

Στο μεταξύ οι Σοβιετικοί προχωρούσαν. Την 28η Απριλίου διέσπασαν και την τελευταία αμυντική περίμετρο των Γερμανών. Στο καταφύγιο κανείς δεν γνώριζε τίποτα. Μία διακοπή της επικοινωνίας με τον έξω κόσμο, τους είχε στερήσει από ειδήσεις. Κυρίως ενδιαφέρονταν να πληροφορηθούν τα νέα σχετικά με τις προόδους της 12ης Στρατιάς. Ξαφνικά, από το ράδιο-Στοκχόλμη ακούστηκε η είδηση που συντάραξε τον Χίτλερ. Ο Χίμμλερ πρότεινε τη συνομολόγηση συνθήκης ειρήνης στους δυτικούς συμμάχους.

Η πρότασή του όμως είχε απορριφθεί. Οι Σύμμαχοι επέμεναν στην άνευ όρων παράδοση της Γερμανίας και στους τρεις. Ήταν το τελικό πλήγμα για τον Χίτλερ. Ο «πιστός Χίμμλερ» τον είχε προδώσει.

Το βράδυ της μέρας αυτής έλαβε χώρα και ο γάμος του Χίτλερ με την Εύα Μπράουν. Κουμπάροι ήταν ο Γκαίμπελς και ο Μπόρμαν. Τις πρώτες πρωινές ώρες, αμέσως μετά τη γαμήλια τελετή, ο Χίτλερ κάλεσε τη γραμματέα του και της υπαγόρευσε την πολιτική και την προσωπική του διαθήκη. Το κείμενο της πολιτικής του διαθήκης παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και είναι σκόπιμο να παρατεθεί.

Σοβιετικοί στρατιώτες κρατούν λάβαρα-λάφυρα της Μεραρχίας «Λαίμπσταντάρτε» στην παρέλαση της νίκης, τον Ιούλιο του 1945.

Πολιτική Διαθήκη

«Έχουν περάσει περισσότερα από 30 χρόνια από τότε που, το 1914, έθεσα τις ταπεινές μου δυνάμεις στην υπηρεσία του Γερμανικού Έθνους, υποχρεωμένου τότε να εισέλθει στον πόλεμο. Σε αυτές τις τρεις δεκαετίες, συμπεριφέρθηκα πάντοτε, σκέφτηκα και έζησα με κίνητρο την αγάπη και την πίστη προς τον λαό μου. Βρήκα με αυτόν τον τρόπο τη δύναμη να πάρω βαρύτατες αποφάσεις που σπάνια έχει λάβει ποτέ θνητός. Σε αυτά τα χρόνια ανάλωσα τον χρόνο μου, ξόδεψα όλη τη δύναμη και την υγεία μου. Δεν είναι αλήθεια ότι εγώ ή οποιοσδήποτε άλλος Γερμανός θελήσαμε τον πόλεμο το 1939.

Θέλησαν τον πόλεμο και τον διεύθυναν άνθρωποι ξένοι προς εμάς που ήταν εβραϊκής καταγωγής ή που εργάζονταν για εβραϊκά συμφέροντα. Έκανα υπερβολικά μεγάλες παραχωρήσεις για τον έλεγχο των εξοπλισμών, για να μπορούν οι μελλοντικές γενιές να αντιληφθούν ότι η ευθύνη αυτού του πολέμου δεν είναι δική μου. Μετά από το δυσάρεστο αποτέλεσμα του Α' Παγκοσμίου Πολέμου δεν ήθελα να ξεσπάσει ένας νέος πόλεμος μεταξύ μας, της Αγγλίας και της Αμερικής.

Θα περάσουν αιώνες, αλλά μέσα από τα ερείπεια των πόλεών μας και των μνημείων μας, θα αναδύεται πάντα το μίσος εναντίον του πραγματικού υπεύθυνου, του διεθνούς εβραϊσμού και των συμμάχων του. Τρεις μέρες πριν την έναρξη του πολέμου κατά της Πολωνίας, πρότεινα στον Βρετανό πρέσβη στο Βερολίνο μιά λύση του πολωνικού προβλήματος. Επρόκειτο για μια λύση βάσει της οποίας η αμφισβητούμενη περιοχή θα τιθέτο υπό διεθνή έλεγχο, όπως το Σάαρ. Ακόμα και αυτή η πρόταση δεν είναι δυνατό να αγνοηθεί. Όμως απορρίφθηκε γιατί η αγγλική κυβέρνηση ήθελε τον πόλεμο για να επιτύχει ευνοϊκές εμπορικές συμφωνίες και λόγω της εβραϊκής προπαγάνδας. Αν οι λαοί της Ευρώπης χρησιμοποιούνται ως δεσμίδες μετοχών από αυτούς τους συνομώτες της οικονομίας και του διεθνούς καπιταλισμού, πρέπει να καταγγελθεί ο πραγματικός υπεύθυνος του ανθρωποκτόνου πολέμου, ο Ιουδαϊσμός. Είχα όμως προειδοποιήσει ότι αυτή τη φορά εκατομμύρια άρεια παιδιά των ευρωπαϊών κρατών δεν θα πέθαιναν από την πείνα, ούτε εκατοντάδες χιλιάδες γυναίκες και παιδιά θα χάνονταν ανάμεσα στις φλόγες και στους βομβαρδισμούς, χωρίς ο πραγματικά ένοχος να πληρώσει για τα εκλήματά του. Ο εξάχρονος αγώνας, παρόλες τις αποτυχίες του, θα περάσει στην ιστορία ως η λαμπρότερη και πρωικότερη εκδήλωση του δυναμισμού του λαού μας. Δεν μπορώ να εγκαταλείψω την πρωτεύουσα του Ράιχ.

Οι δυνάμεις μου δεν είναι αρκετές για να σταματήσω τον αντίπαλο. Υποσκάπτεται άλλωστε από άτομα τυφλά και άνευ χαρακτήρος. Επιθυμώ να μοιραστώ την τύχη των εκατομμυρίων εκείνων που δέχτηκαν να παραμείνουν στην πόλη αυτή. Δεν θα επιθυμούσα να πέσω στα χέρια του εχθρού, που έχει ανάγκη από ένα θέαμα, σκηνοθετημένο από τους Εβραίους για να ψυχαγωγήσει τους όχλους του. Αποφάσισα να μείνω στο Βερολίνο και να αποφασίσω εγώ τη στιγμή του θανάτου μου, τη στιγμή που δεν θα μπορούσα πλέον να υπερασπίσω τον τίτλο του Φύρερ και του καγκελαρίου.

Θα πεθάνω ευχαριστημένος σκεπτόμενος τα μεγάλα επιτεύγματα των στρατιωτών μας στα μέτωπα, των γυναικών μας στα σπίτια, τον μόχθο των εργατών και των αγροτών και τη νεολαία η οποία πέρασε στην ιστορία φέρουσα το όνομά μου. Θέλω να εκφράσω σε όλους αυτούς τις ευχαριστίες μου, καθώς και την επιθυμία μου να μην εγκαταλείψουν τον αγώνα, αλλά να τον συνεχίσουν κατά των εχθρών της πατρίδας πιστοί στα νάματα του μεγάλου Κλαούζεβιτς... Από όλους τους Γερμανούς, από όλους τους εθνικοσοσιαλιστές, άνδρες και γυναίκες και από όλους τους στρατιώτες της Βέρμαχτ, ζητώ να είναι πιστοί στη νέα κυβέρνηση και στον πρόεδρό της (Νταίνιτς) ως τον θάνατο. Πάνω από όλα ζητώ από τους ηγέτες του έθνους και από τους υπ' αυτούς να αγωνιστούν για τη διατήρηση των φυλετικών νόμων και να αντιταχθούν χωρίς οίκτο στον δηλητηριαστή όλων των λαών, στον διεθνή Ιουδαϊσμό».

Βερολίνο 29 Απριλίου 1945 04.00.

Αδόλφος Χίτλερ.

Δεν είχε καλά-καλά προλάβει να ολοκληρώσει την υπαγόρευση και της προσωπικής του διαθήκης ο Χίτλερ, όταν οι Σοβιετικοί εξαπέλυσαν την τελική τους έφοδο, φτάνοντας σε απόσταση 400 μέτρων από το καταφύγιο.

Η έξοδος από την ιστορία

Ελάχιστες ώρες ζωής έμεναν πιά στον Χίτλερ. Σύμφωνα με τον Βάιντλινγκ εντός της ημέρας οι «Ρώσοι» θα ήταν ικανοί να τους «φτύνουν» από τα παράθυρα. Ο Χίτλερ όμως είχε ήδη αρχίσει να προετοιμάζεται για το μεγάλο ταξίδι. Η πρώτη του διαταγή αφορούσε το θάνατο της σκυλίτσας του, της Μπλόντι, για να μην πέσει στα χέρια των Ρώσων! Η αγάπη που έτρεφε ο Χίτλερ για το συγκεκριμένο ζώο ήταν παροιμιώδης, σε βαθμό να ενοχλεί την Εύα Μπράουν. Το βράδυ οι μάχες συνεχίζονταν, χωρίς νόημα. Ο Χίτλερ ήταν αποκλεισμένος στο καταφύγιο, χωρίς σχεδόν να έχει επικοινωνία με τον έξω κόσμο. Κάποια στιγμή η επικοινωνία αποκαταστάθηκε. Τότε ο Χίτλερ έμαθε για το οικτρό τέλος του φίλου του Μπενίτο Μουσσολίνι και της ερωμένης του Κλάρας Πετάτσι. Ιδιαίτερα τον ενόχλησε το γεγονός ότι οι παρτιζάνοι δεν σεβάστηκαν το νεκρό του Μουσσολίνι και τον κρέμασαν ανάποδα στην αγορά του Μιλάνου. Δεν θα επέτρεπε ποτέ να του συμβεί το ίδιο. Όχι μόνο θα αυτοκτονούσε, αλλά θα φρόντιζε να εξαφανιστεί και το πτώμα του ακόμα. Στις 20.10 το βράδυ ο Χίτλερ απέστειλε σήμα στον Γιόντλ. Απελπισμένος ρωτούσε να μάθει για την εξέλιξη της επίθεσης του Βενκ και για τις θέσεις της 9ης Στρατιάς. Η απάντηση ήρθε ταχύτατα και σκόρπισε την απόγνωση στο καταφύγιο. Ο Βενκ είχε σταματηθεί και η 9η Στρατιά ήταν περικυκλωμένη. Ήταν το τέλος των προσδοκιών και των ονειροπολήσεων, το τέλος του Τρίτου Ράιχ και του αρχηγού του. Ο Χίτλερ δεν είχε πλέον καμμιά αμφιβολία και αναστολή περί του πρακτέου. Θα αποχωρούσε από το ιστορικό προσκήνιο, ακολουθώντας κατά γράμμα το τελετουργικό της πρωσικής αριστοκρατίας, της οποίας δεν υπήρξε ποτέ μέλος. Ο «επιτάφιός» του ήταν ήδη γραμμένος 20 χρόνια πριν.

«Κατά μικρά διαλείμματα στην ιστορία του ανθρωπίνου γένους, τυχαία είναι δυνατό να συνυπάρξουν σε ένα πρόσωπο ο πρακτικός πολιτικός και ο πολιτικός φιλόσοφος. Ένας τέτοιος άνθρωπος φτάνει στα άκρα, τα οποία μόνο σε λίγους είναι καταληπτά. Ως εκ τούτου η ζωή του κυμαίνεται μεταξύ του μίσους και της αγάπης. Οι διαμαρτυρίες της παρούσας γενιάς, η οποία δεν τον κατανοεί, παλεύει με την αναγνώριση των μεταγενέστερων, για τους οποίους επίσης αυτός αγωνίστηκε». Ο Χίτλερ είχε ήδη αρχίσει να αποχαιρετά τους κοντινούς του ανθρώπους, αυτούς που τον συντρόφευαν

ως το τέλος. Αφαιρεί από το σακκάκι του το χρυσό έμβλημα του κόμματος, που έφερε εν είδη καρφίτσας και το παραδίδει στην κυρία Γκαίμπελς. Κατόπιν αυτός και η Εύα Μπράουν έφαγαν μαζί, τα απαίσια, όπως η ίδια τα χαρακτήριζε λαχανικά - ο Χίτλερ ήταν χορτοφάγος - και κλείστηκαν στο γραφείο του. Δεν ξαναβγήκαν παρά νεκροί. Οι ακριβείς συνθήκες θανάτου του παραμένουν άγνωστες. Η πλέον αποδεκτή θεωρία αναφέρει ότι ο Χίτλερ έδωσε δηλητήριο στη σύζυγό του και κατόπιν αυτοκτόνησε με ένα πιστόλι. Σίγουρα δεν πέθανε πολεμώντας, όπως υποστήριξε ο Νταίνιτς, για να ισχυροποιήσει μάλλον τη διαδοχή, ούτε τον σκότωσε ένας από τους υπασπιστές των SS, όπως αναφέρει φανατικός αντιναζιστής Γερμανός. Σημασία ούτως ή άλλως είχε άλλωστε το γεγονός του θανάτου του. Τα σώματα των νεκρών αποτεφρώθηκαν, σύμφωνα με την τελευταία διαταγή του Χίτλερ, στον κήπο της Καγκελαρίας.

Η μάχη ωστόσο συνεχίστηκε και την επομένη. Οι φανατικοί Γκαίμπελς ήταν οι επόμενοι που αυτοκτόνησαν, μετά την αποτυχία των διαπραγματεύσεων με τους Σοβιετικούς. Πρώτα δηλητηρίασαν τα παιδιά τους. Τα πέντε μικρά δεν κατάλαβαν τίποτα, μόνο η μεγαλύτερη κόρη, η δωδεκάχρονη Χέλγκα, κάτι κατάλαβε και προσπάθησε να αντισταθεί. Ο γιατρός, στον οποίο οι Γκαίμπελς είχαν αναθέσει το θεάρεστο έργο, ακινητοποίησε το παιδί, του έσφιξε τα χεράκια στην πλάτη και του έκανε την ένεση με το δηλητήριο. Ακολούθως αυτοκτόνησαν και οι «γονείς».

Λίγο νωρίτερα ο Στρατηγός Κρεμπς είχε επισκεφτεί στο στρατηγείο του τον Στρατηγό Τσουΐκωφ, τον επικεφαλής της ηρωικής άμυνας του Στάλινγκραντ και διοικητή τώρα της 8ης Στρατιάς της Φρουράς, της παλαιάς 62ης Στρατιάς των υπερασπιστών του Στάλινγκραντ. Ο Κρεμπς πλησίασε τον Τσουΐκωφ και του είπε στα ρωσικά: *«Σήμερα είναι 1η Μαΐου, μεγάλη γιορτή για τα έθνη μας»*. Για να λάβει την απάντηση: *«Η 1η Μαΐου είναι μεγάλη γιορτή για το έθνος μας και θα εξακολουθήσει να είναι και στο μέλλον. Για το δικό σας έθνος δεν μπορώ να πω ότι είναι ή θα είναι στο μέλλον μεγάλη γιορτή»*. Λίγες μέρες αργότερα ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος είχε λήξει στο ευρωπαϊκό έδαφος. Άφησε πίσω του εκατομμύρια θύματα και φρικτές μνήμες, δυστυχώς όχι μόνο στα πεδία των μαχών. Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος ήταν περισσότερο από κάθε προηγούμενο πόλεμο, ο αγώνας των λαών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- *H.R. Trevor-Rorer: THE LAST DAYS OF HITLER, London 1962.*
- *A. Joachimsthaler: THE LAST DAYS OF HITLER, London 1995.*
- *Α. Κλαρκ: ΜΠΑΡΜΑΡΟΣΣΑ, ΓΕΣ / ΔΙΣ, Αθήνα 1963.*
- *Ε. Μπάγιερ: Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΩΝ ΤΕΘΩΡΑΚΙΣΜΈΝΩΝ, ΓΕΣ / ΔΙΣ, Αθήνα 1964.*
- *U.S. WAR DEPARTMENT: GERMAN MILITARY FORCES, USA 1995.*
- *P. Carell: STALINGRAND, London 1993.*
- *P. Adar: HITLER'S GREATEST DEFEAT, London 1998.*
- *A. Wykes: HITLER'S BODYGUARDS, London 1974.*
- *THE PENGUIN ENCYCLOPEDIA OF MODERN WARFARE, London 1993.*
- *C. Foss: WORLD WAR II TANKS, London 1981.*
- *F. Myat-G.Ridefort: MODERN RIFLE & SUB-MACHINE GUNS, London 1992.*
- *C. Chant: ARMOURED FIGHTING VEHICLES, London1996.*
- *Ουίνστον Τσώρτσιλ: ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ, Αθήνα.*
- *Περιοδικό VAE VICTIS, τεύχη 24 και 30.*
- *Περιοδικό MINIATURE WARGAMES, τεύχος 193.*
- *Θ. Μανιάτη: Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ, Ελεύθερη Σκέψις, Αθήνα 1980.*
- *Στρατηγού Ντε Γκώλ: Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ, Εκδόσεις Γκοβόστη, Αθήνα.*
- *M. Windrow: THE WAFFEN SS, Osprey, London.*
- *B. Quarrie: WAFFEN SS SOLDIER, Osprey, London.*
- *J. Keegan-A. Wheattcroft: WHO'S WHO IN MILITARY HISTORY, London 1996.*
- *A. Shepperd: FRANCE 1940, Osprey, London.*
- *B. Perrett: THΣ BATTLE BOOK, London 1992.*
- *J. Laffin: BRASSEY'S BATTLES, London 1995.*
- *Ρ. Καρτιέ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ, Αθήνα 1995.*
- *I. Hogg: GERMAN SECRET WEAPONS OF THE SECOND WORLD WAR, London 2000.*
- *Λ. Χαρτ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ, ΓΕΣ 7Ο ΕΓ, Αθήνα 1988.*

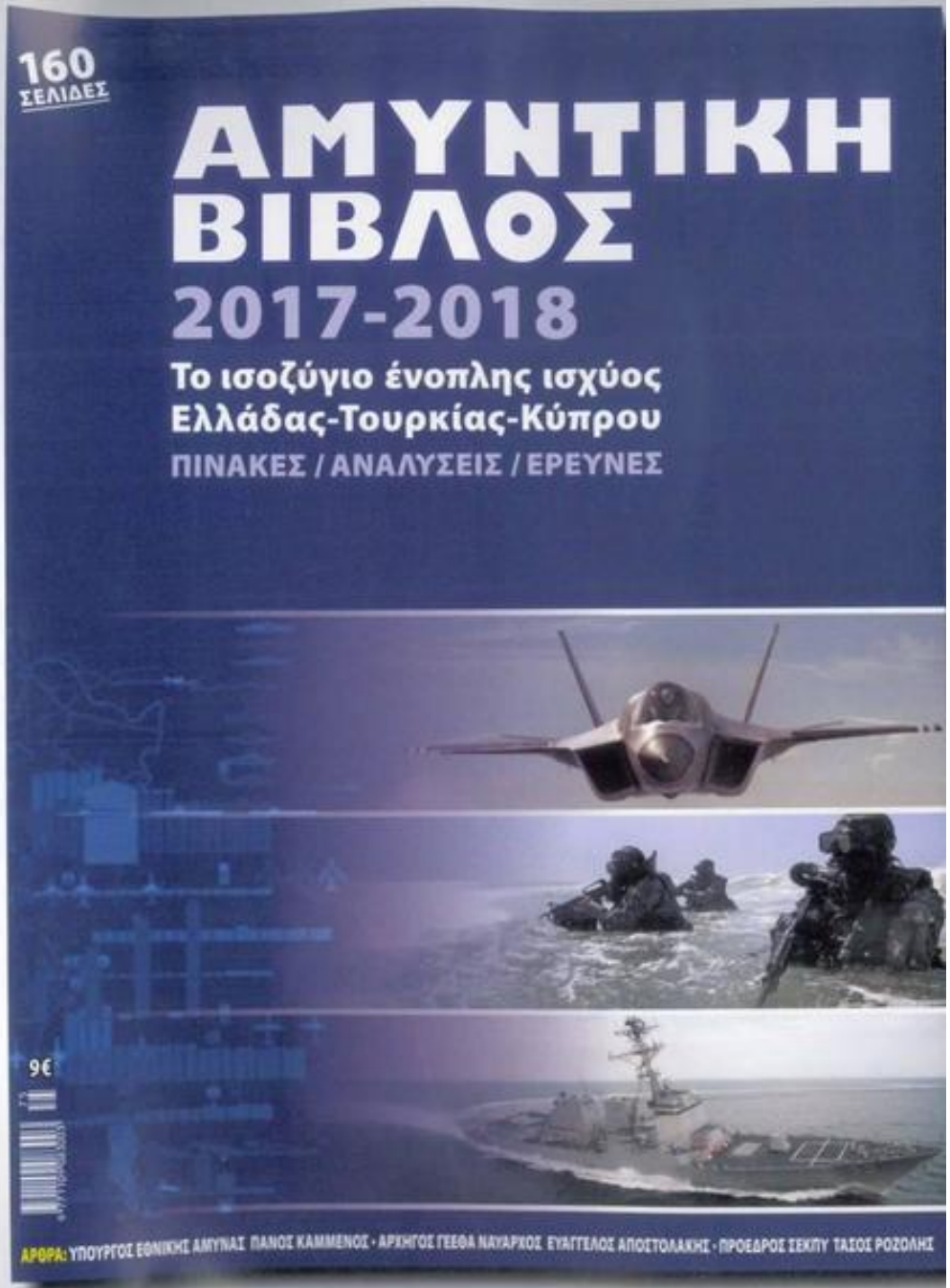

ΝΕΜΕΣΙΣ ΣΤΟ ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Οι τελευταίες ημέρες του Α.Χίτλερ

Ο «Επιτάφιος» του Χίτλερ

«Κατά μικρά διαλείμματα στην ιστορία του ανθρώπινου γένους, τυχαία είναι δυνατό να συνυπάρξουν σε ένα πρόσωπο ο πρακτικός πολιτικός και ο πολιτικός φιλόσοφος. Ένας τέτοιος άνθρωπος φτάνει στα άκρα, τα οποία μόνο σε λίγους είναι καταληπτά. Ως εκ τούτου η ζωή του κυμαίνεται μεταξύ του μίσους και της αγάπης. Οι διαμαρτυρίες της παρούσας γενιάς, η οποία δεν τον κατανοεί, παλεύει με την αναγνώριση των μεταγενέστερων, για τους οποίους επίσης αυτός αγωνίστηκε».